

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

417

ԿՅԱՆԲ ՈՒ ՀԱՇԻՎ

ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱՅԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳԻՐԲ

Ս. ՍԱՐԻ

ԿԱԶՄԵՑ Ա. ՇԱԿԱՐՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

1930

ՅԵՐԵՎԱՆ

✓

Sn (075)

ԿՅԱՆԺ ՈՒ ՀԱՇԻՎ

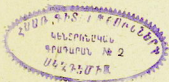
ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱՅԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳԻՐԲ

ՈՒՍՄԱՆ Բ. ՏԱՐՎԱ ՀԱՄԱՐ

Կազմեց Ա. ՇԱՎԱՐՇՅԱՆ

17125 A III 1528

—

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ—ՅԵՐԵՎԱՆ—1930

Հրատարակչ. 1803.

Պետերասի յերկրորդ տպարան Յերևանում.

Գրառեզ. № 5140 (բ). Տիրաժ 15000. Պատվեր № 485.

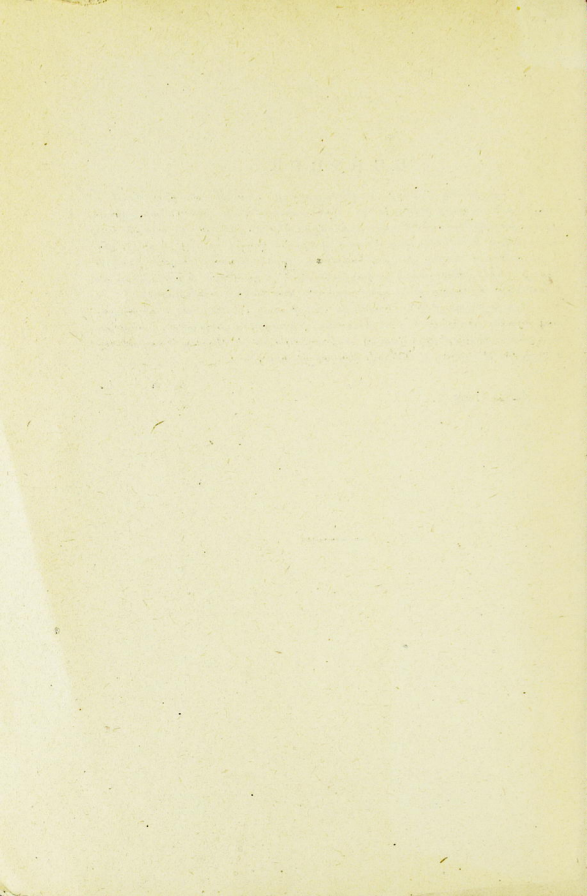
Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Ա. աստիճանի II խմբի մաթեմատիկայի դասընթացն ընդգրկում է հարյուրի և հազարի թվաշղանը: Բազմապատկման և բաժանման գործողությունները 1000-ի սահմանում, վոր գրքիս վերջին եջերն ե բռնում, արտահայտված ե ամենապարզ դեպքերով միայն: Փորձը ցույց ե տվել, վոր II խմբում այդ կուրսը լիովին, հաճախ նույնիսկ մասամբ, անցնել հնարավոր է լինում: Խնդիրների բովանդակությունը կապվում ե կոմպլեքսային թեմաներին և վերաբերում գլխավորապես գյուղական միջավայրին:

Այս աշխատությունը կազմելիս ձեռքի տակ ունեցել եմ և վորոշ նախնի ոգտվել ընդունված և ներկայումս գործադրվող ուսական համապատասխան դասագրքերից, վորոնց հեղինակներն են՝ Գ. Պոլյակ, Գրաքիանսկի և Կավուն, Ջենչենկո և Շմենով, Վոլկովսկի և այլն:

Ա. Շ.

Ապրիլ, 1930 թ.

ԿՐԿՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԼՈՏՈՅԻ ԽԱՂ

Հաստ թղթից պատրաստեցե՛ք 2 ամսպիսի աղյուսակ-տախտակ, վար տեսնում եք ներքևում: Դրանից հետո I տախտակը կտրեցե՛ք և բաժանեցե՛ք 3 հավասար քարտերի, իսկ II-ը՝ անշատ-անշատ քառակուսիների: Ձեզնից մեկն այդ քառակուսիները հետզհետե հանելով, պետք ե կարգա նշանակված թվանշանը, ոտինակ, 10. ով իր քարտի վրա հաշվելով ստանա այդ թիվը, դա յեւ պետք ե ծածկել նույն քառակուսով: Քարտը շուտ լրացնողը կտանի խաղը:

I

$5+5$	$12:3$	$12-4$
$4+5$	$20-2$	$8+6$
$6+6$	$+9$	$13-7$
$6+7$	$9+7$	$13+6$
$18:6$	5×4	$13+4$
$13+2$	$11-4$	$15:3$

II

10	4	8	9	18	14
12	11	6	13	16	19
3	20	17	15	7	5

Հաշվեցե՛ք բանավոր.

$$40+20=$$

$$50+30=$$

$$20+70=$$

$$30+60=$$

$$60-20=$$

$$80-30=$$

$$90-70=$$

$$90-60=$$

$$100-40+30=$$

$$10+60-40=$$

$$30+60-50=$$

$$80-50+20=$$

$10 \times 4 =$	$20 \times 2 =$	$30 \times 2 =$
$10 \times 5 =$	$20 \times 3 =$	$30 \times 3 =$
$10 \times 7 =$	$20 \times 4 =$	$40 \times 2 =$
$10 \times 9 =$	$20 \times 5 =$	$50 \times 2 =$

$10 \times 3 + 20 =$	$20 \times 2 + 30 =$	$10 \times 4 \quad 20 =$
$10 \times 5 + 30 =$	$20 \times 4 + 20 =$	$10 \times 6 - 30 =$
$10 \times 7 + 20 =$	$30 \times 3 + 10 =$	$20 \times 3 - 30 =$
$10 \times 8 + 10 =$	$40 \times 2 + 10 =$	$30 \times 2 - 40 =$

$40 \times 2 - 20 =$	$10 \times 7 + 3 =$	$20 \times 4 + 5 =$
$20 \times 4 - 50 =$	$20 \times 2 + 7 =$	$10 \times 9 + 9 =$
$10 \times 9 - 40 =$	$20 \times 3 + 5 =$	$30 \times 3 + 9 =$
$50 \times 2 - 80 =$	$10 \times 8 + 8 =$	$40 \times 2 + 4 =$

$60 : 2 =$	$70 : 7 =$	$60 : 2 + 40 =$
$80 : 2 =$	$90 : 9 =$	$80 : 4 + 50 =$
$60 : 3 =$	$100 : 10 =$	$90 : 3 + 8 =$
$90 : 3 =$	$90 : 10 =$	$90 : 3 + 6 =$

ՅԵՐԵՍԱՆԵՐԻ ԿՅԱՆՔՆ ՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆ ԱՄՈՒՆԸ

✓ Այս ամառ մեր գլուղի մոտակա անտառում վրաններ խը-
փեցին և հուլիս ամսին այնտեղ մնացին 40 պիոններն, իսկ ոգոս-
տոսին նրանց փոխարինեցին 20-ով ավելի: Քանի՞ պիոններ այդ
վրաններում անցկացրին ամառը:

✓ 80 պիոններ «գերի» ելին խաղում, բաժանված 2 հավասար
մասի: I խումբը մյուսից 30 գերի վերցնելով՝ խաղը տարավ: Քա-
նի՞ պիոններ եր մնացել հաղթածների խմբում:

✓ Պիոններն 9 տասնյակ կազմած «անտուն նապաստակ»
եյին խաղում: Վորոշ ժամանակից հետո խաղացողներից 30-ը հոգ-
նեց և դադարեց խաղալուց: Մնացածները բաժանվելով 2 խմբի՝
սկսեցին «գերի» խաղալ: Քանի՞ պիոններ եր մասնակցում ամեն մի
խմբում:

✓ Մի անգամ ցորենի 80 խուրձ դաշտից բերելիս սալը շուռ
յեկավ: Թափված խրձերից 10-ը փչացավ, միջանիսն ել ջուրը
թափվեց: Քանի՞ խուրձ ջուրը թափվեց, յեթե կալ հասցրին մի-
այն 50-ը:

✓ Միքանի դասընկերներ ամառը 3 անգամ գետը գնացին ձուկ վորսալու: Գյուղից հեռու նրանք վորսացին 30 ձուկ, գյուղի ջրաղացի մոտ՝ 10-ով պակաս, իսկ վերջին անգամ՝ միայն 8-ը: Ընդամենը քանի՞ ձուկ վորսացին նրանք:

✓ Ջավենն ամառը գետում լողացավ 70 անգամ, վորից 10 անգամ՝ հունիսին, մնացածը հավասարապես հուլիսին և ոգոստոսին: Քանի՞ անգամ լողացավ նա ոգոստոսին:

✓ Արշակը քաղաքից գյուղ գնաց և այնտեղ մնաց 3 ամիս: Քանի՞ որ մնաց նա գյուղում, յեթե ամիսը հաշվենք 30 որ:

✓ Ամառը դպրոցի գրադարանից ոգտվում եյին 70 աշակերտ, վորոնցից 30-ը՝ IV խմբից, 20-ը՝ III-ից, նույնքան ել՝ II-ից: I խմբից քանի՞սն եյին ոգտվում գրադարանից:

✓ Հունիսին դպրոցի բանջարանոցի աշխատանքներին մասնակցում եր 80 աշակերտ, II խմբից 20-ը, իսկ մնացածը հավասարապես III և IV խմբերից: Քանի՞սն եր մասնակցում III խմբից:

— Կազմեցեք խնդիրներ ամառվա ձեր կյանքից, ձեր ընտանիքի և գյուղի աշխատանքներից:

ՉՈՐՍ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 100-Ի ՇՐՋԱՆՈՒՄ

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՅԵՎ ՀԱՆՈՒՄ

✓ Մեկ-մեկ համարեցեք սեղանի վրա թափած 100 լուցկի-ները:

✓ Այդ լուցկիները մեկ-մեկ յետ համարեցեք:

✓ Այժմ այդ լուցկիները զույգ-զույգ համարեցեք և հետո զույգ-զույգ յետ համարեցեք:

✓ Ահա 100 հատ կոպեկանոցներ. զույգ-զույգ համարեցեք և յետ համարեցեք:

✓ Հինգ-հինգ համարեցեք 100 կոպեկանոցները:

✓ Հինգ-հինգ յետ համարեցեք 100 կոպեկանոցները:

✓ Յերկու-յերկու և հինգ-հինգ համարեցեք և յետ համարեցեք 100 լորին, ձողիկները:

✓ Պատի որացուցի վրա ցույց տվեք սեպտեմբերի 28-ը, հոկտեմբերի 25-ը:

✓ Բաց արեք դասագրքի 36, 53, 64 յերեսը:

Հաշվեցեք բանավոր.

$$20+3= \quad 23-3= \quad 6+30=$$

$$40+5= \quad 45-5= \quad 4+50=$$

$$50+7= \quad 57-7= \quad 8+60=$$

$$70+8= \quad 78-8= \quad 9+80=$$

$$30+x=36$$

Այս որինակը կարդացեք այսպես. «Ընչ թիվ ավելացնենք (կամ գումարենք) 30 ին, վոր դառնա 36»:

Հաշվեցեք բանավոր և հետո գրավոր.

$$40+x=48 \quad 48=8+x$$

$$60+x=67 \quad 67=7+x$$

$$70+x=73 \quad 73=3+x$$

$$90+x=96 \quad 96=6+x$$

Գ Պ Ր Ո Ց

Սեպտեմբեր

	Ազգանուն անուն	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	Աբգարյան Վահան										
2	Աբրահամյան Նունիկ										
3	Գրիգորյան Արուսյակ										
4	Դանիելյան Հակոբ										
5											

Ցանցապատ թղթի վրա ընդորինակեցեք այս աղյուսակը, նշանակելով ձեր խմբի աշակերտության ազգանունները և անունները: Անունների դիմացի այդ որվա վանդակը մատիտով սևացրեք, յեթե աշակերտը ներկա չէ դասերին:

Աղյուսակը լրացնելուց հետո թող հերթապահը հաշվի, թե ովքեր և քանի որ ներկա չեն յեղել կամ բացակայել դասերից սեպտեմբերի 21-ից մինչև 30-ը:

Ամսի վերջին հերթապահը պետք է հաշվի և նշանակի, թե ձեր խմբից ամեն մեկն ամսում քանի որ է հաճախել դպրոց:

Յուրաքանչյուրը ձեզնից թող նշանակի միայն իր հաճախած օրերի թիվը:

Մեր դասարանում կա.

		Քանի հաս
1	Դասագիրք	
2	Տետր	
3	Նկարչ. տետր	
4	Գրիչ	
5	Մատիտ	
6	Թանաքաման	
7	Քանոն	

Արտագրեցեք և նշանակեցեք ամեն մի իրի քանակը ձեր խումբում:

Կոռպերատիվում տեղեկացեք և ձեր տետրում նշանակեցեք վերևի աղյուսակում նշանակված իրերի գները:

✓ Համըրիչի վրա գցեք 26, ավելացրեք դրան 2: Քանիս յեղավ:

Վճրքան կլինի.

$24+1=$	$25-1=$	$45+3=$	$48-3=$
$32+1=$	$33-1=$	$55+4=$	$59-4=$
$37+2=$	$39-2=$	$65+2=$	$67-2=$
$45+3=$	$48-3=$	$75+3=$	$78-3=$
$73+6=$	$79-6=$		
$44+5=$	$49-5=$		
$92+6=$	$98-6=$		
$81+7=$	$88-7=$		

✓ Իմացեք անհայտ թիվը և գրեցեք x-ի փոխարեն.

$x-6=31$	$x+2=26$	$38-x=34$
$x-5=23$	$x+4=97$	$46-x=41$
$x-3=42$	$x+6=38$	$77-x=73$
$x-4=35$	$x+8=79$	$89-x=82$

✓ Խորհրդային տնտեսություն արդու կար 43 ծիրանի և 5 երկաթի ծառ: Դրանցից 6-ը չորացել էր, կտրեցին: Քանիսը մնաց:

✓ Տանձենու վրա կար 77 պտուղ: Քանիսն էր խակ, յեթե հասածը 4 էր:

✓ Մի այգու 98 վագերից 3-ը նորատունկ էր, իսկ մնացածը՝ հին: Հենքից 4-ն անպտուղ էր. քանիսն էր պտղատու:

Համըրիչի վրա գցեք 37, ավելացրեք 3-ը: Քանիս յեղավ:

Հաշվեցեք բանավոր.

$9+1=$	$10-1=$	$5+5=$	$10-5=$
$19+1=$	$20-1=$	$35+5=$	$40-5=$
$29+1=$	$30-1=$	$65+5=$	$70-5=$
$8+2=$	$10-2=$	$75+5=$	$80-5=$
$28+2=$	$30-2=$	$45+5=$	$50-5=$
$48+2=$	$50-2=$	$95+5=$	$100-5=$

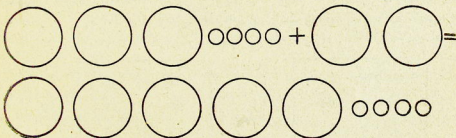
$6+4=$	$10-4=$	$7+3=$	$10-3=$
$16+4=$	$20-4=$	$17+3=$	$20-3=$
$26+4=$	$30-4=$	$37+3=$	$40-3=$
$46+4=$	$50-4=$	$57+3=$	$60-3=$
$86+4=$	$90-4=$	$77+3=$	$80-3=$

$4+6=$	$10-6=$	$3+7=$	$10-7=$
$14+6=$	$20-6=$	$43+7=$	$50-7=$
$94+6=$	$100-6=$	$63+7=$	$70-7=$
$74+6=$	$80-6=$	$83+7=$	$90-7=$
$54+6=$	$60-6=$	$53+7=$	$60-7=$

$2+8=$	$10-8=$	$1+9=$	$10-9=$
$32+8=$	$40-8=$	$21+9=$	$30-9=$
$52+8=$	$60-8=$	$51+9=$	$60-9=$
$72+8=$	$80-8=$	$71+9=$	$80-9=$

✓ Բանջարանոցի մի թմբից հավաքեցին 65 մեծ և 5 ել փոքր վարունգ: Դրանցից 8-ը կերան, մնացածը վաճառեցին: Քանի վարունգ վաճառեցին:

✓ Մի կոլլեկտիվ տնտեսության բանջարանոցից կոնսերվի գործարան ուղարկեցին 50 զամբյուղ պամիրդոր, իսկ մյուսից՝ 7 զամբյուղով պակաս: Յրկրորդից ուղարկածի 3 զամբյուղը թթվի պամիրդոր եր. քանի զամբյուղն եր յեփելու համար:

Մեծ ողբերը տասնյակներն են, փոքրերը՝ միավորները: Վերին մեծ ու փոքր ողբերն արտահայտեցե՞ք թվանշաններով:

Վերջան կլինի.

$$45 + 20 =$$

$$38 + 30 =$$

$$56 + 30 =$$

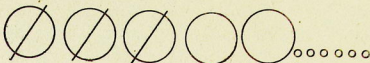
$$63 + 20 =$$

$$78 + 20 =$$

$$54 + 40 =$$

$$27 + 40 =$$

$$49 + 50 =$$

$$56 - 30 = 26$$

$$45 - 20 =$$

$$68 - 30 =$$

$$80 + 10 + 6 =$$

$$56 - 30 =$$

$$83 - 20 =$$

$$30 + 50 + 4 =$$

$$78 - 30 =$$

$$94 - 40 =$$

$$70 + 10 + 8 =$$

$$67 - 40 =$$

$$99 - 50 =$$

$$40 + 20 + 6 =$$

✓ Իմացե՛ք անհայտ թիվը և զրեցե՛ք x-ի փոխարեն

$$x - 50 = 35$$

$$x + 50 = 85$$

$$65 - x = 20$$

$$x - 30 = 26$$

$$x + 30 = 56$$

$$46 - x = 30$$

$$x - 40 = 17$$

$$x + 40 = 57$$

$$76 = 56 + x$$

$$x - 30 = 42$$

$$x + 30 = 72$$

$$98 = 60 + x$$

ԽԱՂ «50-ՈՎ ԱՎԵԼԻ» ՅԵՎ «50-ՈՎ ՊԱԿԱՍ».

Ներքեի և II ուղղանկյան մեջ յեղած թվերը խառը գառա-
վորությամբ պետք է ասի ուսուցիչը, իսկ աշակերտներն ամեն
անգամ արագ ավելացնեն կամ պակասեցնեն 50: Ով ճիշտ ու շուտ
պատասխանի, նա յեւ կտանի խաղը:

26	27	19
25	38	21
44	34	28

+50

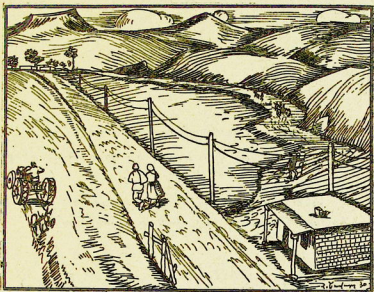
72	75	65
95	83	58
79	96	86

-50

✓ Կոլ. տնտեսութիւն խոտը դաշտից գլուղ փոխադրեցին. 30 սայլ խոտը տեղավորեցին մի խոտանոցում, 20 սայլը՝ մլուսում, քնացածն էլ՝ յերրորդ խոտանոցում: Քանի՜ սայլ տեղավորեցին III-ում, յեթէ կոլ. տնտեսութիւն ամբողջ խոտը 76 սայլեր:

✓ Նույն տնտեսութիւն արտերը վարում էին: Այդ աշխատանքին I որը մասնակցում էր 34 մարդ, իսկ II որը՝ 40: Աշխատողներից 20-ը դպրոցականներ էին. քանի՜ն էին հասակավոր:

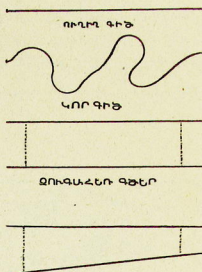
✓ Կազմեցեք խնդիրներ դաշտային աշխատանքների վերաբերյալ:

Այս նկարում վճիռ ճանապարհն է ամենակարճը տնակից մինչև հեռվում յերևացող ծառերը:

✓ 10 մետրանոց պարանով (կամ ուղեւտով) չափեցեք ձեր տնից մինչև դպրոցի շենքը յեղած հեռավորութիւնը ուղիղ և վերապատույտ ճանապարհներով: Ի՞նչ նկատեցիք:

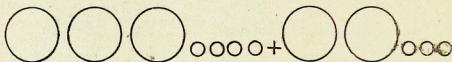
✓ Ձափեցե՛ք I և II զույգ գծերի հեռավորութիւնը տարրեր տեղերից: Ի՞նչ նկատեցի՛ք: Այո, զուգահեռ գծերը միշտ նույն հեռավորութիւն վրա յեն միմյանցից:

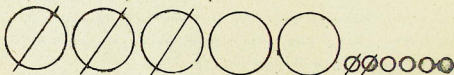
✓ Յուլց տվե՛ք դասարանում զուգահեռ գծեր:

✓ Ի՞նչ առարկաների վրա կարող ե՛ք զուգահեռ գծեր ցուլց տալ:

✓ Ձեր տետրում քանոնով գծեցե՛ք զուգահեռ գծեր 8 սանտիմետր լերկարութիւն և 2 սանտիմետր լայնութիւն:

Այս ողերն արտահայտեցե՛ք թվանշաններով:

Այս ողերն արտահայտեցե՛ք թվանշաններով:

Հաշվեցեք բանավոր.

$25+22=$	$47-22=$	$58+31=$	$89-31=$
$36+23=$	$59-23=$	$64+33=$	$97-33=$
$45+34=$	$79-34=$	$75+23=$	$98-23=$
$46+42=$	$88-42=$	$87+12=$	$99-12=$

Հաշվեցեք գրավոր.

$44+12-15=$	$76-41+20=$
$22+53-14=$	$68-34+12=$
$64+31-63=$	$85-52+35=$
$16+42-25=$	$94-63+17=$

✓ Իմացեք անհայտ թիվը և գրեցեք x-ի փոխարեն.

$53+x=88$	$x-35=41$	$77-x=43$
$64+x=88$	$x-24=53$	$88-x=54$
$x+37=81$	$x-45=23$	$65-x=34$
$x+46=87$	$x-57=32$	$96-x=44$

ԲԵՐԺԻ ՀԱՎԱՇՈՒՄԸ

✓ Մի կալից կուլ. տնտեսության II պահեստը բերեցին 23 պարկ ցորեն, մյուս կալից՝ 12-ով ավելի: Դարձյալ վճարեց ցորեն կարելի կլինե՞ր տեղավորել այդ պահեստում, յեթե դրա տարողու-թյունը 89 պարկ եր:

✓ Գյուղից քաղաք ուղարկեցին 96 կողով զանազան պտուղ-ներ—խաղող՝ 25, տանձ ու խնձոր՝ 32 կողով, մնացածն ել՝ դեղձ: Քանի՞ կողովը դեղձ եր:

✓ Բազմաթիվ սալերով սեխ ու ձմերուկ տարան հարևան շրջանները վաճառելու: Մոտակա շրջանում վաճառվեց 12 սալ սեխ ու ձմերուկ, մյուսում՝ 24, իսկ ամենահեռավոր շրջանում 21 սալով ավելի մոտակա շրջանից: Քանի՞ սալ սեխ ու ձմերուկ վաճառեցին այդ շրջաններում:

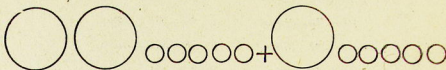
✓ Միջին մեծությամբ մի ձմերուկը վաճառվում եր 32 կոպեկով, իսկ նույն մեծությամբ սեխը՝ 4 կոպեկով ավելի: Ի՞նչ արժեք ունի մեծությամբ մի սեխն ու ձմերուկը:

✓ Մի գյուղացու բանջարանոցից ստացվեց 53 պարկ կար-

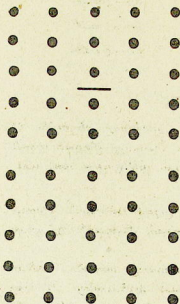
տոֆիլ և 25 պարկ ել՝ սոխ: Իր գործածութեան համար նա պահեց 12 պարկ կարտոֆիլ ու սոխ, իսկ մնացածը քաղաք տարավ վաճառելու: Քանի պարկ տարավ նա քաղաք:

✓ Այդ նույն պարտիզից ստացվեց 84 դուլիս կաղամբ և 12 դդում: Գլուղացին վաճառեց 62 դուլիս կաղամբ: Քանի դուլիս կաղամբ ու դդում պահեց նա իր ընտանիքի գործածութեան համար:

Համարիչի վրա գցեք 28, ավելացրեք դրան 12: Քանիս լեզավ:

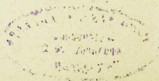
Այս ողակները միացրեք. թնչ ստացաք:
Գրեցեք թվանշաններով:

Այս կետերի դասավորութեամբ
շարեցեք 27 լորի, հետո 23-ը, Քանիս
կլինի:

✓ Վերջան կլինի.

$8+2=$	$7+3=$	$60-3=$
$38+2=$	$57+3=$	$70-6=$
$6+4=$	$4+6=$	$80-7=$
$46+4=$	$64+6=$	$90-9=$

45+15=	60—15=	36+24=
24+16=	40—16=	54+36=
33+17=	50—17=	100—43=
42+18=	60—18=	90—12=

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

36+44=	80—44=	41+19=	60—19=
53+17=	70—17=	37+43=	80—43=
65+25=	90—25=	18+32=	50—32=
76+24=	100—24=	44+46=	90—46=

✓ Մի ուղղուղ վերջան են լետ ստացել.

Գումարը	Խնչքան են վճարել	Խնչքան են լետ ստացել
100 կոպեկ	37 կոպեկ	
100 կոպեկ	54 »	
100 կոպեկ	46 »	
100 կոպեկ	65 »	

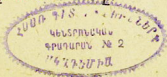
Կազմեցեք այսպիսի մի աղյուսակ և վերջին սյունյակում նշանակեցեք անհրաժեշտ թվերը:

Խ Ա Ղ

«Լրացնել 100-ը»

Այս խաղին մասնակցում են յերկու-չերկու աշակերտներ: Նրանցից մեկն ասում է 100-ից փոքր մի թիվ, մյուսը պետք է ասի այնպիսի թիվ, վորով լրանա 100-ը. որինակ, յեթե մեկն ասի 36, մյուսը պիտի պատասխանի «64» և սրանով լրացնի 100 ը:

Տեսրներում գծագրեցեք ուղղանկյուններ, յնչպես տեսնում եք ներքևում: Այդ ուղղանկյունները բաժանեցեք 2 մասի. ձախ վանդակում գրեցեք այստեղ նշանակված թվերը, իսկ աջ վանդակում այն թիվը, վորով լրանում է 100-ը:

47	
----	--

66	
----	--

35	
----	--

39	
----	--

17	
----	--

63	
----	--

74	
----	--

36	
----	--

86	
----	--

77	
----	--

92	
----	--

55	
----	--

59	
----	--

26	
----	--

45	
----	--

68	
----	--

✓ 65 աղջիկներ զնացին բամբակ հավաքելու. I խմբում կար 25, իսկ մնացածը՝ II խմբում, վորի կեսը դպրոցականներ ելին: Բանձն ելին դպրոցական:

✓ Մի անգամ ել դպրոցը կազմակերպեց բամբակի հավաքումը: Մասնակցում եյին 68 աշակերտ և աշակերտուհի—I խմբից՝ 4, II-ից՝ 12, III-ից՝ 24, մնացածն ել՝ IV խմբից: Բանձ աշակերտ եր մասնակցում այս խմբից:

✓ 18 լուցկուն ավելացրեք 4-ը:

Նախ քանի՞սը կավելացնեք 18-ին, վոր դառնա 20. քանի՞սն ել պետք ե հետո ավելացնել: Ի՞նչքան լեղավ:

✓ Նույն ձևով 26 լուցկուն ավելացրեք 8-ը: Վճրքան կլինի:

✓ Համըրիչի վրա գցեք՝ $15+6$, $27+5$.

Այս ողբերն արտահայտեցեք թվանշաններով: Վճրքան կլինի:

✓ Մի տուփի մեջ թողեք միայն 34 լուցկի. դրանից պետք ե հանել 7-ը: Նախ քանի՞սը կհանեք, վոր մնա 30. քանի՞սն ել դեռ պետք ե հանել: Վճրքան կմնա:

$28+6=$	$34-6=$	$45+7=$	$52-7=$
$36+7=$	$43-7=$	$17+7=$	$24-7=$
$47+8=$	$55-8=$	$68+7=$	$75-7=$
$58+9=$	$67-9=$	$85+7=$	$92-7=$

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

$64+7=$	$71-7=$	$29+6=$	$35-6=$
$59+4=$	$63-4=$	$76+6=$	$82-6=$
$14+9=$	$23-9=$	$85+9=$	$94-9=$
$37+8=$	$45-8=$	$19+8=$	$27-8=$

✓	Հաշվեցեք լուցկիներով՝	$64+18=$
»	լորու հատիկներով՝	$36+15=$
»	համրիչով՝	$48+18=$
»	ձողիկներով՝	$34+17=$

$24+18=$	$42-18=$	$33+48=$	$81-48=$
$26+16=$	$42-16=$	$65+17=$	$82-17=$
$47+26=$	$73-26=$	$53+29=$	$82-29=$
$38+35=$	$73-35=$	$38+57=$	$85-57=$

✓ Հաշվեցեք գրավոր.

$15+27=$	$47-18=$	$36+17=$
$46+37=$	$74-38=$	$48+15=$
$54+29=$	$65-17=$	$75-16=$
$35+38=$	$51-33=$	$68-29=$

✓ Հաստ թղթից կտրեցեք մի քառակուսի քարտ, ներքևում
գծազրածի չափով: Այդ քարտի վրա գրեցեք

18

 և շարժելով
դա ներքևի դատարկ քառակուսիների վրայով, ամեն անգամ ավե-
լացրեք կողքին նշանակված թիվը:

+17

+7

+26

+27

+38

+56

+59

+68

+67

+19

Կտրեցե՛ք 3 ուրիշ քարտեր. մեկի վրա գրեցե՛ք 9, մյուսին՝ 16, իսկ յերրորդին՝ 25։ Այդ քարտերը հերթով ու նույն ձևով շարժեցե՛ք դատարկ քառակուսիների վրա և ավելացրե՛ք կողքի թիվը։

Այժմ կտրեցե՛ք 4 քարտ և դրանց վրա գրեցե՛ք 70, 64, 82, 97։ Այս քարտերը հերթով շարժեցե՛ք ներքևի քառակուսիների վրալով և դրանցից հանեցե՛ք կողքի թվերը։

—35

—48

— 29

— 25

— 46

— 36

— 57

— 17

— 18

— 59

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՎՈՐՈՇԵԼԸ

Տարին 12 ամիս է:

Ամիսը 30 որ է:

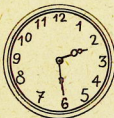
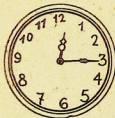
Ցերեկն ու գիշերը մի լրիվ որ է:

Որը 24 ժամ է:

Ժամը 60 րոպե յի:

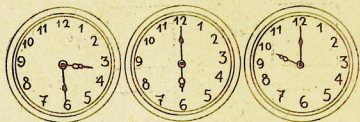
Րոպեն 60 վայրկյան է:

✓ Ժամանակը չափում են ժամացույցով. Լայեցեք այս նկարներին և սովորեցեք ժամանակը վորոշել ժամացույցի սլաքների դիրքով:

12-ից բառորդ անց: Ցերկուս և կես: 8-ից բառորդ պակաս:

✓ Հաստ թղթից պատրաստեցեք ցիֆերրլատ. նշանակեցեք թվանշանները և 2 շարժական սլաքներ: Ժամի քանիսը կլինի, լեթե սլաքների դիրքը լինի այսպես:

✓ Քանի՞ րոպե կանցնի, յեթե մեծ սլաքը մի լրիվ պտույտ կատարի:

✓ Սլաքների դիրքն ինչպես կլինի ժամը 1-ին, 4-ին, 7-ին, 12-ին:

✓ Սլաքների դիրքն ինչպես կլինի, յերբ 2-ից քառորդ անց ե կամ $2\frac{1}{4}$ ժամն ե:

✓ Առավոտները լմբը եք վերկենում:

✓ Յեբը են սկսվում ձեր դասերը և լմբը վերջանում:

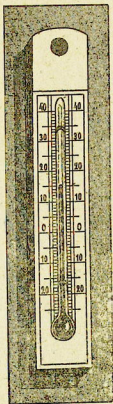
Ժամի քանիսին եք ճաշում:

✓ Յերեկոյան ժամի քանիսին եք պառկում քնելու:

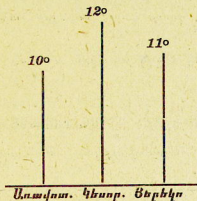
✓ Քանի՞ ժամ եք քնում:

Ջերմութունը չափում են ջերմաչափով: Ջերմաչափը, ինչպես ասեսում եք նրկարում, բաժանված ե աստիճանների: Օ աստիճանից ներքև յեղածները ցրտութլան աստիճաններ են, յերբ ջուրը սառչում ե, իսկ 0-ից վերև՝ ջերմութլան:

Աստիճանը գրում են ° նշանով, որինաի, 12°, 15°: Ցրտութլան աստիճաններն արտահայտելիս թվանշանի առջև դրվում ե «—» նշանը, որինաի, —8°, —10°:

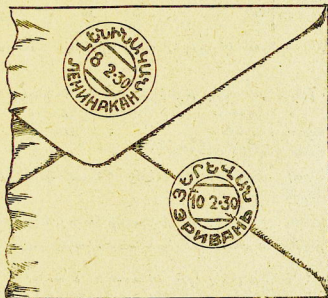

✓ Ձափեցեք ջերմաստիճանն առավոտյան ժամը 8-ին, կեսուրին՝ ժամը 2¹/₂-ին և յերեկոյան ժամը 7-ին: Արտահայտեցեք դա այսպիսի ուղղաձիգ գծերով.

Ի՞նչ յերկարության կլինեն գծերը, յեթե ջերմությունն առավոտյան լինի 8°, կեսուրին՝ 10°, իսկ յերեկոյան՝ 9°: Ջերմության ամեն մի աստիճանն արտահայտեցեք մի վանդակով:

✓ Մայրը Լենինականից նամակ գրեց վորդուն Յերևան: Այդ նամակի ծրարի վրա դրոշմված 2 կնիքներից վորոշեցեք.

- 1) Յերբ ե նամակը պոստին հանձնվել.
- 2) Յերբ ե նամակը հասել Յերևան.
- 3) Քանի որում ե հասել:

✓ Հեռագիր ուղարկելիս ամեն մի բառին վճարում են 7 կոպեկ, բացի այդ լուրաքանչյուր հեռագրից իբրև պոստի ծախս առնում են 15 կոպեկ: Մի հեռագրի համար ծախս յեղավ 87 կոպեկ: Հաշվեցեք:

1) 1 ուրբուց դուրս գալով հեռագրի ծախսը, վճրքան պետք է վերագարձնել:

2) 87 կոպեկից միայն հեռագրի բառերի համար վճրքան է վճարված:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԸ

Հոկտեմբերյան հեղափոխության տոնին դասարանը զարդարելու համար գնեցին:

	Կարմիր թուղթ	Կանաչ թուղթ	Կապույտ թուղթ	Ընդամենը
I խմբի համար	24 թերթ	14 թերթ	9 թերթ	
II » »	27 »	12 »	7 »	
III » »	24 »	19 »	12 »	
IV » »	23 »	18 »	16 »	

Վերջին սյունյակում գրեցեք ամեն մի խմբի ստացած թղթի քանակը:

Մի թերթ գունավոր թղթին վճարեցին 8 կոպեկ:

» » հաստ » » 12 »

1 սրվակ սոսնձին » » 25 »

1 մետր կարմիր կտորին » » x »

Այդ բոլորին վճարեցին 93 կոպեկ: Վճրքան վճարեցին 1 մետր կարմիր կտորին:

✓ Գրեցեք, դուք ի՞նչ գնեցիք տոնի համար և վճրքան:

✓ Շքերթին մասնակցում ելին նաև աշակերտները:

I խմբից յեկել ելին	16 տղա և 8 աղջիկ
II » » »	18 » 13 »
III » » »	17 » 16 »
IV » » »	18 » 19 »

Քանի՞ աշակերտ և աշակերտուհի յեր մասնակցում շքերթին:

✓ Տոնակատարութիւնը սկսվեց առավոտյան ժամը 10-ին և վերջացավ 4 ժամից հետո: Ժամի քանիսին վերջացավ հանդեսը:

ՓԱԿԱԳԾՈՎ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

$$12 + (23 + 29) \qquad 56 - (47 - 34)$$

$$32 + (14 + 38) \qquad 68 - (56 - 28)$$

$$25 + (34 + 17) \qquad 77 - (61 - 13)$$

$$41 + (19 + 18) \qquad 94 - (72 - 53)$$

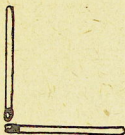
$$33 + (23 - 15) \qquad 66 - (35 + 24)$$

$$24 + (36 - 14) \qquad 83 - (47 + 16)$$

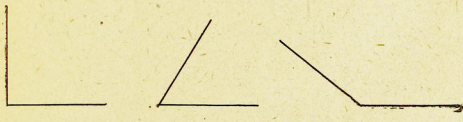
$$46 + (28 - 17) \qquad 91 - (26 + 18)$$

$$52 + (54 - 31) \qquad 75 - (44 + 28)$$

✓ Վերցրե՛ք 2 լուցիկ և մի ծայրը կպցնելով, տվե՛ք զրանց այսպիսի դիրք.

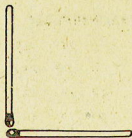
Լուցիկների բաց ծայրերը մոտեցրե՛ք և հեռացրե՛ք. կստանա՞ք այսպիսի անկյուններ.

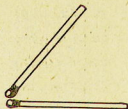
✓ Յերկու մատիտներից կազմեցե՛ք անկյուն.

✓ Յերկու քանոններից կազմեցե՛ք անկյուն:

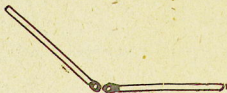
- ✓ Գրատախտակի վրա գծեցեք անկյուն:
- ✓ Տեսերեւում գծեցեք 3 անկյուններ այս ձևերով և դրանց տակ գրեցեք.

Ուղիղ անկյուն

Սուր անկյուն

Բութ անկյուն

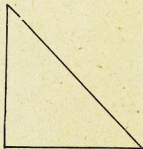
- ✓ Խնչպիսի անկյուններ ունեն սեղանը, գրատախտակը, պահարանը, գիրքը:

- ✓ Յույց տվեք և հիշեցեք առարկաներ սուր անկյունով:

- ✓ Յույց տվեք և հիշեցեք առարկաներ բութ անկյունով:

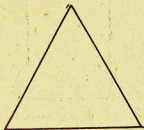
- ✓ 3 լուցկիների ծալրերն իրար միացրեք այս ձևով $\triangle$: Քանի անկյուն կազմվեց: 3 անկյուն ունենալու պատճառով այս ձևը կոչվում է յեռանկյուն:

- ✓ 2 լուցկուց և դրանից ավելի յերկար մի ձողիկից կազմեցեք մի յեռանկյուն, վորի անկյուններից մեկը լինի ուղիղ, այսպես.

Պա ուղղանկյուն յեռանկյուն:

✓ 3 լուցկուց կաղմեցեք մի յեռանկյուն, վորի բոլոր անկյունները լինեն սուր, այսպես.

Սա սուրանկյուն յեռանկյուն ե:

✓ 2 լուցկուց և զրանից ավելի յերկար մի ձողիկից կաղմեցեք մի անալիսի յեռանկյուն, վորի անկյուններից մեկը լինի բութ, այսպես.

Սա բութանկյուն յեռանկյուն ե:

✓ Գրատախտակի վրա գծեցեք մի ուղղանկյուն, մի սուրանկյուն և մի բութանկյուն յեռանկյուն:

✓ Ձեր տետրում գծագրեցեք մի ուղղանկյուն, մի սուրանկյուն և մի բութանկյուն յեռանկյուն:

✓ Ծալեցեք մի քառակուսի թերթ թուղթը հակառակ անկյուններով: Ի՞նչ ձև ստացվեց: Կրկին ծալեցեք, այժմ լ՞ինչ ձև ստացվեց:

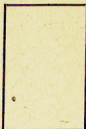
✓ Վերցրեք 4 լուգիկ և կաղմեցեք քառակուսի:

Այդ լուցկիները քառակուսու կողմերը կլինեն: Քառակուսու կողմերն իրար հավասար են, թե՛ վռչ. չափեցեք:

✓ Քանի՞ անկյուն ունի քառակուսին: Ի՞նչպիսի անկյուններ են: Հավասար են իրար, թե՛ վռչ. չափեցեք:

✓ Թղթից պատրաստեցեք մի քառակուսի. ծալելով կիսեցեք: Ի՞նչ ձև ստացվեց:

Գծեցեք մի ուղղանկյուն, աչապես.

Քանի անկյուն ունի ուղղանկյունը և ինչպիսի:

Հավասար են այդ անկյունները, թե՛ վու:

Ձախեցեք կողմերը. վոր կողմերն են իրար հավասար:

Ինչ՞ով են նման քառակուսին և ուղղանկյունը:

Ինչ՞ով են տարբերվում քառակուսին և ուղղանկյունը:

Ի՞նչ քառակուսածև իրեր կան դասարանում, բակում, փողոցում:

Ի՞նչ ուղղանկյունածև իրեր կան դասարանում, տանը, դաշտում:

✓ Առեք մի թերթ տետրակի թուղթ և ծալեցեք այնպես, վոր ոտացվի քառակուսի, դանազան ձևի յեռանկյուններ:

✓ Գումարեցեք ներքեի քառակուսիների մեջ յեղած թվերն ուղած ուղղությամբ: Ի՞նչ եք նկատում:

1	14	15	4
12	7	6	9
8	11	10	5
13	2	3	16

✓ Գրեցեք և լրացրեք ներքեի 8 շարքերը. ամեն անգամ առաջին թիվը մեծացրեք 10-ով, իսկ յերկրորդը թողեք նույնը թյամբ:

$7+6=$	$8+7=$	$9+8=$	$7+9=$
$17+6=$	$18+7=$	$19+8=$	$17+9=$
$27+6=$	$28+7=$		
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			
$15-6=$	$17-8=$	$16-7=$	$18-9=$
$25-6=$	$27-8=$	$26-7=$	$28-9=$
$35-6=$	$37-8=$		
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			

✓ Դրատախտակին գրում եմ մի թիվ. ձեր մաքուր գումարեցեք դրան նույնքան և ստացած թիվը գրեցեք առաջին թվի կողքին. հիմա ձեր մաքուր լերկրորդ թվին գումարեցեք նույնքան և գրեցեք դրա կողքին. այսպես շարունակեցեք մինչև 100, որինակ.

- I 2, 4, 8
- II 3, 6, 12
- III 7, 14, 28

ԲՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱԾԽԱՏԱՆՔՆ ՌԵ ԱԵՆԱՆԸ

✓ II խումբը եքսկուրսիա կատարեց այգին. Այնտեղից բերեցին տերեւներ տանձենու՝ 12, թթենու՝ 3-ով պակաս, ծիրանի՝ 8, իսկ խնձորենու և ընկուզենու՝ 17: Քանի տերև բերեցին:

✓ Դպրոցական թանգարանի համար ծառերից կեղև պոկելիս նկատեցին դրանց տակ թագնված միջատներ. մի կեղևի տակ

17, մուսին՝ 18, իսկ յերրորդին՝ արքան միջատ, վորքան I և II ծառերի կեղևի տակ ելին: Քանի՞ միջատ համարեցին:

✓ Չգում եր յերամբ: Առջևից թռչում եր 6 կռուկ, մեջտեղում՝ 25, իսկ յետևից՝ 7-ով ավելի առջևի թռչողներից: Այդ չերամում քանի՞ կռուկներ թռչում:

✓ Կոլլեկտիվ տնտեսութան արգիներում խաղողի վազերը թաղելու համար II որն աշխատեց 36 բանվոր, III որն ել՝ նույնքան, իսկ I որը՝ III որվա բանվորներից 17-ով պակաս: Քանի՞ բանվոր թաղեց վազերը:

✓ Բամբակի բերքի վերջին հավաքին աշխատանքի անցան 93 մարդ, վորից տղամարդ՝ 28, կին ու աղջիկ՝ 37, մնացածն ել՝ յերեխաներ: Տղամարդիկ ելին շատ, թե՛ յերեխաները:

✓ Ճանապարհի մի կողմում 81 արտերից ցանված ելին 56-ը, վարած, բայց չցանած՝ 18-ը, միջանիսն ել անմշակ մնացած: Քանի՞ արտ եր անմշակ մնացել:

✓ Գյուղի 3 ջրաղացներում մի որում աղացին 78 պարկ ցորեն, I և II ջրաղացներում հավասարաչափ, իսկ III ջրաղացում՝ 18 պարկ: Քանի՞ պարկ ցորեն աղացին I ջրաղացում:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$63 + (4 \times 5) =$	$63 - (4 \times 5) =$
$38 + (7 \times 2) =$	$38 - (7 \times 2) =$
$45 + (10 \times 3) =$	$45 - (10 \times 3) =$
$56 + (6 \times 3) =$	$56 - (6 \times 3) =$
$53 + (3 \times 5) =$	$68 - (5 \times 3) =$
$72 + (2 \times 6) =$	$79 - (20 \times 2) =$
$47 + (4 \times 3) =$	$84 - (9 \times 2) =$
$66 + (3 \times 6) =$	$92 - (30 \times 2) =$

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

$(10 \times 3) + 28 =$	$(20 \times 4) - 28 =$
$(4 \times 10) + 16 =$	$(30 \times 3) - 37 =$
$(3 \times 20) + 36 =$	$(20 \times 5) - 46 =$
$(2 \times 9) + 25 =$	$(40 \times 2) - 73 =$

✓ Հաշվեցե՛ք բանավոր.

$$55 + (40 : 2) =$$

$$55 - (40 : 2) =$$

$$64 + (60 : 2) =$$

$$64 - (60 : 2) =$$

$$48 + (18 : 2) =$$

$$48 - (18 : 2) =$$

$$74 + (18 : 3) =$$

$$74 - (18 : 3) =$$

✓ Հաշվեցե՛ք և գրեցե՛ք.

$$(60 : 6) + 17 =$$

$$(60 : 3) - 8 =$$

$$(80 : 8) + 27 =$$

$$(80 : 2) - 13 =$$

$$(80 : 10) + 35 =$$

$$(90 : 3) - 17 =$$

$$(90 : 10) + 46 =$$

$$(100 : 5) - 14 =$$

Լ Ո Տ Ո Յ Ի Ք Ա Ղ

Ներքևի որինակով, բայց ավելի մեծ դիրքով հաստ թղթից պատրաստեցե՛ք քարտեր և քառակուսիներ.

$$15 : 3$$

$$60 - 43$$

$$5 \times 4$$

$$46 + 27$$

$$35 + 28$$

$$31 - 13$$

$$100 - 43$$

$$18 : 6$$

$$80 - 64$$

$$18 : 3$$

$$90 : 10$$

$$71 - 59$$

$$53 + 47$$

$$18 : 9$$

$$100 : 10$$

53	6	5	10	16
63	19	17	12	20
9	100	2	73	3

Վերցրե՛ք յուրաքանչյուրդ 3-ական քարտ, մեկ-մեկ հանեցե՛ք քառակուսիները և խաղացե՛ք լոտո:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Հաշվեցեք.

$10 \times 2 =$

$10 \times 7 =$

$10 \times 3 =$

$10 \times 8 =$

$10 \times 4 =$

$10 \times 9 =$

$10 \times 5 =$

$10 \times 10 =$

$10 \times 6 =$

✓ Հինգ-հինգ համարեցեք մինչև 100.

✓ Սեղանի վրա լցրած 100 լոթին վերածեցեք հնգյակաների: Քանի հնգյակ լեղավ:

✓ Մի տուփից հանեցեք լուցկիները և դասավորեցեք հնգյակներով: Քանի լոթի հնգյակ լեղավ:

✓ Գծագրեցեք մի ուղղանկյուն, վերածելով դա 4 շաբթի և ամեն մի շաբթը՝ 5 քառակուսու, այսպես.

✓ Քանի քառակուսի կա այս ուղղանկյան ամեն մի շաբթում:

✓ Ընդամենը քանի հնգյակ ե:

✓ Խնչպես կգրեք դա: Այո, $5 + 5 + 5 + 5 = 20$:

✓ Դա կարելի լե ավելի կարճ գրել այսպես. $5 \times 4 = 20$:

✓ Քանի անգամ 5 կոպեկանոց ե նկարած այստեղ:

✓ Խնչպես կարտահայտեք դա կարճ ձևով:

✓ Ներքեի որինակներն արտահայտեցեք կրճատ ձևով.

$$\begin{array}{rcl}
 5 & \text{կամ} & 5 \times 1 = \\
 5 + 5 & \text{»} & 5 \times 2 = \\
 5 + 5 + 5 & \text{»} & 5 \times 3 = \\
 5 + 5 + 5 + 5 & \text{»} & \\
 5 + 5 + 5 + 5 + 5 & \text{»} & \\
 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 & \text{»} & \\
 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 & \text{»} & \\
 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 & \text{»} & \\
 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 & \text{»} & \\
 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 & \text{»} &
 \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք բանավոր, հետո գրեցեք.

$$\begin{array}{lll}
 5 \times 2 = & 5 \times 5 = & 5 \times 9 = \\
 5 \times 4 = & 5 \times 7 = & 5 \times 7 = \\
 5 \times 6 = & 5 \times 9 = & 5 \times 8 = \\
 5 \times 3 = & 5 \times 8 = & 5 \times 10 =
 \end{array}$$

✓ 1 կապ գազարը 5 հատ է. իսկ

$$\begin{array}{lll}
 4 & \text{»} & \text{քանի՞ հատ է.} \\
 7 & \text{»} & \text{»} \\
 9 & \text{»} & \text{»} \\
 6 & \text{»} & \text{»} \\
 8 & \text{»} & \text{»}
 \end{array}$$

✓ 20 կոպեկը հավասարապես բաժանեցեք 10 մարդու: Ի՞նչ քան կհասնի յուրաքանչյուրին:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

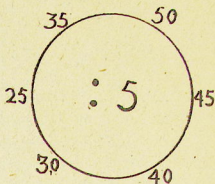
$$\begin{array}{ll}
 30 : 10 = & 70 : 10 = \\
 40 : 10 = & 80 : 10 = \\
 50 : 10 = & 90 : 10 = \\
 60 : 10 = & 100 : 10 =
 \end{array}$$

✓ 15 կոպեկը հավասարապես բաժանեցեք 5-ին. ի՞նչ քան կստանա յուրաքանչյուրը:

✓ Համընթաց հատերից 20-ը հավասար բաժանեցեք 5 մասի:
Վերջին կլինի ամեն մի մասում:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

5 : 5 =	30 : 5 =
10 : 5 =	35 : 5 =
15 : 5 =	40 : 5 =
20 : 5 =	45 : 5 =
25 : 5 =	50 : 5 =

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

20 : 5 =	40 : 5 =
30 : 5 =	25 : 5 =
5 : 5 =	10 : 5 =
35 : 5 =	45 : 5 =
50 : 5 =	15 : 5 =

✓ 5 բողկը 1 կապ է, իսկ

30 » ջանի՞ կապ է.

45 » »

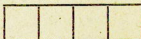
15 » »

35 » »

✓ Ձորս-չորս համարեցեք մինչև 100:

✓ Կորիզները 4-4 շարքեր սեղանի վրա 3 անգամ: Քանի՞ կո-
րիզ լեղավ:

✓ Գծագրեցեք 4 վանդակ, այսպես.

Այսպես իրար տակ գծագրեցեք 6 անգամ: Քանի՞ շարք լեղավ:
Ընդամենը ջանի՞ վանդակ գծագրեցիք: Ի՞նչպես կգրեք այդ:

✓ Կարճ ձևով ի՞նչպես կգրեք ներքևի օրինակները:

4 կամ $4 \times 1 =$

$4 + 4$ »

$4 + 4 + 4$ »

$4 + 4 + 4 + 4$ »

$4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »

$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »

$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »

$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »

$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ »

✓ Գրեցեք յերկար ձևով.

4×2 կամ

4×4 »

4×6 »

4×3 »

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$4 \times 2 =$ $4 \times 7 =$ $4 \times 6 =$

$4 \times 5 =$ $4 \times 4 =$ $4 \times 9 =$

$4 \times 3 =$ $4 \times 8 =$ $4 \times 10 =$

✓ Գծադրեցեք մի ուղղանկյուն և նրա մեջ 4×8 վանդակ.

✓ Կիսեցեք 20 կուպեկը. ստացած թիվն ել կիսեցեք, Բանի մաս լեղավ: Բանի կուպեկ ե ամեն մի մասը:

✓ 24 գրչածայրը բաժանեցեք 4 հավասար մասի. նախ կիսեցեք 24-ը, ապա ստացած թիվը նորից կիսեցեք: Վճրքան կլինի:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

Հաշվեցեք և գրեցեք.

$20 : 4 =$

$28 : 4 =$

$36 : 4 =$

$24 : 4 =$

$36 : 4 =$

$40 : 4 =$

$28 : 4 =$

$24 : 4 =$

$28 : 4 =$

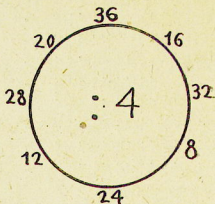
$32 : 4 =$

$32 : 4 =$

$32 : 4 =$

$36 : 4 =$

$40 : 4 =$

✓ Իմացե՛ք անհայտ թիվը.

$$4 \times x = 24$$

$$4 \times x = 28$$

$$4 \times x = 36$$

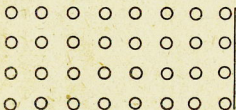
$$4 \times x = 32$$

✓ Տետրում կարգով գրեցե՛ք 1-ից մինչև 40 և գի՛ծ քաշեցե՛ք այն-
թվերի տակ, վորոնք հավասար բաժանվում են 4-ի վրա:

✓ Քանի՞ ող կա 2, 4 շարքերում:

Գրեցե՛ք կարճ ձևով.

Գրեցե՛ք կարճ ձևով.

✓ Հետևյալ որինականները գրեցե՛ք կարճ ձևով.

$$\begin{array}{rcl}
 8 & \text{կամ} & 8 \times 1 = \\
 8+8 & » & 8 \times 2 = \\
 8+8+8 & » & \\
 8+8+8+8 & » & \\
 8+8+8+8+8 & » & \\
 8+8+8+8+8+8 & » & \\
 8+8+8+8+8+8+8 & » & \\
 8+8+8+8+8+8+8+8 & » & \\
 8+8+8+8+8+8+8+8+8 & » & \\
 8+8+8+8+8+8+8+8+8+8 & » & \\
 8+8+8+8+8+8+8+8+8+8+8 & » &
 \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

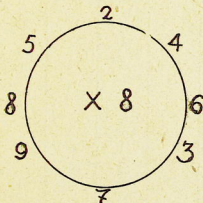
$$\begin{array}{lll}
 8 \times 1 = & 8 \times 6 = & 8 \times 3 = \\
 8 \times 2 = & 8 \times 7 = & 8 \times 6 = \\
 8 \times 3 = & 8 \times 8 = & 8 \times 9 = \\
 8 \times 4 = & 8 \times 9 = & 8 \times 5 = \\
 8 \times 5 = & 8 \times 10 = & 8 \times 7 =
 \end{array}$$

✓ Դրեցեք և հաշվեցեք.

$$\begin{array}{ll}
 (8 \times 4) + 17 = & 83 - (8 \times 3) = \\
 (8 \times 6) + 25 = & 64 - (8 \times 4) = \\
 (8 \times 5) + 37 = & 75 - (8 \times 6) = \\
 (8 \times 9) - 45 = & 95 - (8 \times 8) =
 \end{array}$$

Ա Ն Խ Ո Ս Խ Ա Ղ

Ուսուցիչը գրատախտակի վրա գծագրում և մի շրջան հետեւի թվականն օրինակներով.

Դրանից հետո նա աշակերտներին մեկ-մեկ կանչում է գրատախտակի մոտ և լուռ ցույց տալիս այն որինակը, վոր պետք է լուծեն նրանք: Աշակերտը լուռ գրում է իրեն առաջարկված որինակի պատասխանը և հեռանում: Յեթե վորեւ մեկի գրած պատասխանը սխալ է, ուսուցիչը ջնջում է և լուռ կանչում մյուսին: Այդ խաղի ժամանակ դասարանում պետք է կատարյալ լուռթյուն լինի:

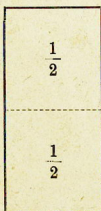
- ✓ Մի մատիտն արժե 3 կոպեկ. ի՞նչ արժե 6-ը.
 Մի գրչակոթն արժե 3 կոպեկ. ի՞նչ արժե 8-ը.
 Մի թանաքամանն արժե 3 կոպեկ. ի՞նչ արժե 3-ը.
 Մի ռետինն արժե 3 կոպեկ. ի՞նչ արժե 7-ը.
 Մի թերթ ստվարաթուղթն արժե 3 կոպեկ. ի՞նչ արժե 9-ը:

✓ Հաշվեցեք.

$5 \times 3 =$	$2 \times 7 =$	$4 \times 5 =$	$8 \times 3 =$
$5 \times 6 =$	$2 \times 5 =$	$4 \times 7 =$	$8 \times 5 =$
$5 \times 8 =$	$2 \times 8 =$	$4 \times 9 =$	$8 \times 8 =$
$5 \times 9 =$	$2 \times 9 =$	$4 \times 8 =$	$8 \times 7 =$

✓ Ուղղանկյուն թուղթը կամ շրջանը ծալելով կիսեցեք. այդ ծալվածքը կրկին ծալեցեք, լեբրորդ անգամ նույնպես: Այժմ բաց արեք թուղթը. քանի մասի չե բաժանվել:

I

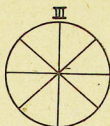
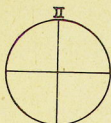
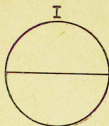

II

III

✓ Համեմատեցե՛ք այս 3 ուղղանկյունները կամ շրջանները.
վորի՛ մասերն են ամենամեծը:

I-ի մի հատվածը II-ի քանի՞ հատվածին է հավասար:

II-ի » » III-ի » » »

III-ի մի հատվածը քանի՞ անգամ փոքր է II-ի մի հատվածից:

III-ի մի հատվածն ամբողջ ուղղանկյան վեր մասն է:

Մեկ ութերորդականը գրվում է այսպես. $\frac{1}{8}$:

✓ Ութերորդական մասերի բաժանեցե՛ք խնձորը: Քանի՞ ութե-
րորդական մասեր միացնենք, վոր դառնա խնձորի $\frac{1}{4}$ -ը:

✓ Վերևն կլոր առարկայի միջոցով գծագրեցե՛ք 3 շրջան: Այդ
շրջաններից մեկը կիսեցե՛ք, մյուսը բաժանեցե՛ք 4, իսկ յերրորդն ել՝
8 հավասար մասերի:

✓ Խնչպիսի մասերի չէ հավասար.

$$1 = \frac{1}{2} + \frac{1}{2}$$

$$1 = \frac{1}{4} + \text{-----}$$

$$1 = \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \text{-----}$$

$$\frac{1}{2} = \frac{1}{4} + \text{-----}$$

$$\frac{1}{4} = \frac{1}{8} + \text{-----}$$

$$\frac{1}{2} = \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \text{-----}$$

✓ Վերջան կլինի՝

$$20\text{-ի } \frac{1}{4}\text{-ը}$$

$$24\text{-ի } \frac{1}{4}\text{-ը}$$

$$24\text{-ի } \frac{1}{8}\text{-ը}$$

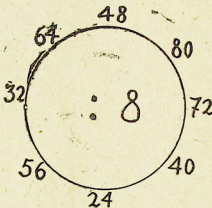
$$32\text{-ի } \frac{1}{8}\text{-ը}$$

✓ 16 տետրը հավասարապես բաժանեցեք 8 աշակերտի:

Նախ 16-ը կիսեցեք. ստացած թիվը կրկին կիսեցեք. քանի՞ մաս լեղավ: Այդ մասերը դարձյալ կիսեցեք. քանի՞ մաս լեղավ: Այդ մասերից յուրաքանչյուրն ամբողջի վերջ մասն է:

16-ի $\frac{1}{8}$ մասը վերջան կլինի:

Նույն ձևով, ինչպես 16-ը, 24-ը բաժանեցեք 8-ի:

Հաշվեցեք.

$$8 \times x = 72$$

$$8 \times x = 32$$

$$8 \times x = 56$$

$$8 \times x = 48$$

$$8 \times x = 40$$

$$8 \times x = 80$$

$$8 \times x = 24$$

$$8 \times x = 64$$

$$40 : x = 8$$

$$72 : x = 8$$

$$48 : x = 8$$

$$56 : x = 8$$

✓ Վերջան կլինի.

$$40 : 8 = 56 : 8 =$$

$$48 : 8 = 72 : 8 =$$

$$32 : 8 = 24 : 8 =$$

$$64 : 8 = 80 : 8 =$$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$64 : 8 = 72 : 8 =$$

$$32 : 8 = 40 : 8 =$$

$$48 : 8 = 56 : 8 =$$

$$24 : 8 = 80 : 8 =$$

✓ II խմբի յերեխաներից անկողին ունեն 32-ը, իսկ դրա
 $\frac{1}{4}$ -ը գուրկ ե անկողնից: Իմացեք այդ խմբի յերեխաների թիվը:

✓ III խմբի 40 աշակերտներից 8-ն ունի առանձին լերես-
 սրբիչ, իսկ մյուսներն ոգտվում են ընդհանուր լերեսսրբիչից: Ա-
 ռանձին լերեսսրբիչ ունեցողները քանի՞ անգամ քիչ են չուսե-
 ցողներից:

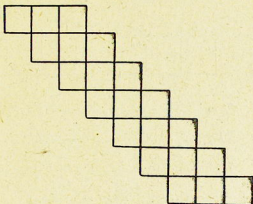
✓ I խմբից թաշկինակ գործ են ածում 8-ը, իսկ 4 անգամ
 ավելին՝ չի գործածում: Սրանցից 16-ն աղջիկներ են: Քանի՞ն
 են աղա:

✓ Տարվա սկզբին IV խմբի 41 աշակերտներից սանր գործածում
 եյին 8 աշակերտ, իսկ տարվա վերջին՝ 3 անգամ ավելի: Տարվա
 վերջին նրանցից քանի՞սը չվարժվեց սանրի գործածության:

3.3 համարեցեք մինչև 99.

Քանի՞ շաբաթ աստի-
 ճաններ են: Ամեն մի
 շաբաթում քանի՞ վանդակ
 կա:

Ուրեմն, քանի՞ ան-
 ցամ 3 վանդակ ե գծա-
 գրած այստեղ:

✓ Ներքևի որինակները գրեցեք կարճ ձևով:

$$3 \text{ կամ } 3 \times 1 =$$

$$3 + 3 \quad \gg \quad 3 \times 2 =$$

$$3 + 3 + 3 \quad \gg \quad 3 \times 3 =$$

$$3 + 3 + 3 + 3 \quad \gg$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 \quad \gg$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \quad \gg$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \quad \gg$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \quad \gg$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \quad \gg$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \quad \gg$$

✓ Վերջան կլինի՝

$$3 \times 2 = \quad 3 \times 6 =$$

$$3 \times 3 = \quad 3 \times 7 =$$

$$3 \times 4 = \quad 3 \times 8 =$$

$$3 \times 5 = \quad 3 \times 9 =$$

$$5 \times 10 =$$

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

$$(3 \times 5) + 36 = \quad 73 - (3 \times 6) =$$

$$(3 \times 8) + 18 = \quad 80 - (3 \times 7) =$$

$$(3 \times 6) + 45 = \quad 81 - (3 \times 9) =$$

$$(3 \times 9) + 27 = \quad 92 - (3 \times 8) =$$

✓ Գծագրեցեք 12 վանդակ և բաժանեցեք 3 մասի, ախպես.

Սեպրեմբերն այս քառակուսիների վերերորդ մասն է.

Մեկ լերրորդականը գրվում է այսպես. $\frac{1}{3}$,

5 կուպեկը 15-ի վեր մասն է.

Անջատեցեք 18 շուշկու $\frac{1}{3}$ մասը.

Հաշվեցեք բանավոր.

$$12 : 3 =$$

$$15 : 3 =$$

$$18 : 3 =$$

$$21 : 3 =$$

$$24 : 3 =$$

$$27 : 3 =$$

Հաշվեցեք գրավոր.

$$18 : 3 =$$

$$27 : 3 =$$

$$15 : 3 =$$

$$24 : 3 =$$

$$12 : 3 =$$

$$21 : 3 =$$

$$51 + (24 : 3) =$$

$$58 + (21 : 3) =$$

$$73 + (27 : 3) =$$

$$65 + (18 : 3) =$$

$$9 - (15 : 3) =$$

$$84 - (21 : 3) =$$

$$81 - (18 : 3) =$$

$$93 - (24 : 3) =$$

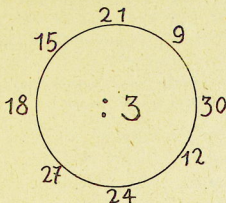
Համարներ.

$$3 \times x = 27$$

$$3 \times x = 18$$

$$3 \times x = 24$$

$$3 \times x = 21$$

Վեց-վեց համարեցեք մինչև 96:

✓ Ներքևի քառակուսիների մեջ գրած որինակները կարճ ձևով
գրեցեք քառակուսիների տա .

6	6+6	6+6+6	6+6+ +6+6	6+6+6 6+6
6×1	6×2	6×3		
6+6+6 6+6+6	6+6+6 6+6+6 6	6+6+6 6+6+6 6+6	6+6+6 6+6+6 6+6+6	6+6+6 6+6+6 6+6+6 6

✓ Հաշվեցեք բանավոր և գրավոր.

$6 \times 3 =$

$6 \times 8 =$

$6 \times 7 =$

$6 \times 5 =$

$6 \times 9 =$

$6 \times 6 =$

$6 \times 4 =$

$6 \times 10 =$

$$24 + (6 \times 3) =$$

$$78 - (6 \times 7) =$$

$32 + (6 \times 7) =$

$$93 - (6 \times 9) =$$

$$48 + (6 \times 6) =$$

$$86 - (6 \times 8) =$$

$$63 + (6 \times 6) =$$

$$91 - (6 \times 9) =$$

✓ 12 լուցկին հավասարապես բաժանեցեր 6 տեղ, Վերջինս
կլինի ամեն մի տեղում:

✓ Գծագրեցեր 24 քառակուսի 6 շարքով: Քանի՞ քառակուսի
կլինի ամեն մի շարքում:

✓ 30 կոպեկը հավասարապես բաժանեցեր 6 աշակերտի:
Վերջինս կհասնի իւրաքանչիւրին:

✓ Հաշվեցեր բանավոր.

$$6:6= \quad 36:6=$$

$$12:6= \quad 42:6=$$

$$18:6= \quad 48:6=$$

$$24:6= \quad 54:6=$$

$$30:6= \quad 60:6=$$

✓ Հաշվեցեր և գրեցեր.

$$24:6= \quad 18:6=$$

$$48:6= \quad 36:6=$$

$$30:6= \quad 54:6=$$

$$60:6= \quad 42:6=$$

✓ 6 թերթ թղթից պատրաստում են 1 տետր: Քանի՞ տետր
կարելի կլինի պատրաստել՝

$$36 \text{ թերթից} \dots\dots\dots 36:6=$$

$$48 \text{ »} \dots\dots\dots 48:6=$$

$$42 \text{ »} \dots\dots\dots 42:6=$$

$$54 \text{ »} \dots\dots\dots 54:6=$$

$$30 \text{ »} \dots\dots\dots 30:6=$$

$$60 \text{ »} \dots\dots\dots 60:6=$$

$$24 \text{ »} \dots\dots\dots 24:6=$$

✓ Հաստ թղթից կտրեցեր 5 քառակուսիներ և նրանց վրա
գրեցեր.

48

54

24

42

36

Այդ քառակուսիները կարգով շարժեցեք ներքևի բաց քառակուսու վրայով և բաժանեցեք 6-ի:

$$\boxed{} : 6 =$$

Հաշվեցեք գրավոր.

$$36 + (48 : 6) = \quad 71 - (42 : 6) =$$

$$49 + (24 : 6) = \quad 65 - (36 : 6) =$$

$$65 + (54 : 6) = \quad 83 - (30 : 6) =$$

$$71 + (42 : 6) = \quad 98 - (54 : 6) =$$

$$30 : x = 6 \quad 24 : x = 6$$

$$48 : x = 6 \quad 42 : x = 6$$

$$54 : x = 6 \quad 36 : x = 6$$

$$6 \times x = 30 \quad 6 \times x = 36$$

$$6 \times x = 42 \quad 6 \times x = 24$$

$$6 \times x = 54 \quad 6 \times x = 48$$

✓ Գրեցեք 1-ից մինչև 60 և գծեցեք ախթվերի տակ, վորոնք հավասար բաժանվում են 6-ի վրա:

✓ Համարեցեք 9-9 մինչև 99 և ընդհակառակը:

✓ Տեսրում գծագրեցեք ալպիսի մի ցանց.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

Մի շարքում քանի վանդակ կա:

Քանի՞ վանդակից ե բաղկացած 2 շարքը: Գրեցե՛ք այսպես.
 $9 \times 2 = 18$:

Քանի՞ վանդակից ե բաղկացած 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 շարքը: Խնչպես կգրե՛ք այդ:

✓ Վերջան կլինի.

$$9 \times 2 =$$

$$9 \times 6 =$$

$$9 \times 3 =$$

$$9 \times 7 =$$

$$9 \times 4 =$$

$$9 \times 8 =$$

$$9 \times 5 =$$

$$9 \times 9 =$$

$$9 \times 10 =$$

✓ Մի քառակուսի հաստ թղթի վրա գրեցե՛ք 9 և շարժեցե՛ք հաջորդաբար ներքևի դատարկ քառակուսիների վրայով: Խնչքան կստանա՞ք, յեթե 9-ը կրկնե՛ք՝

$\times 5$

$\times 6$

$\times 9$

$\times 4$

$\times 7$

$\times 8$

$\times 3$

$\times 7$

«ԱՐԳԵԼՎԱԾ ԹՎԵՐԻ» ԽԱՂԸ

Տեսրում գրեցե՛ք այն թվերը, վորոնք ստացվում են 9 անգամ կրկնելիս (կամ 9-ով բազմապատկելիս), որինակ, 9, 18, 27 : Սրանք ել հանդիսանում են արգելված թվերը և խաղի ժամանակ արտասանել չի կարելի:

Խաղում են այսպես.

Աշակերտները կարգով համարում են՝ 1, 2, 3, 4, 5 մինչև 90: Յերբ հերթը հասնում ե «արգելված թվերին», խաղա-

ցողները պետք է ասեն «չգիտեմ»։ Ով սխալմամբ արտասանում է «արգելված թիվը», նա լի է համարվում ե խաղը տարված։

✓ 18 մատիտը հավասարապես բաշխեցեք 9 նստարանի։ Քանի մատիտ կհասնի ամեն մի նստարանին։

✓ 27 գրչածալը հավասարապես տվեք 9 աշակերտի։ Քանի գրչածալ կհասնի յուրաքանչյուրին։

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$$18 : 9 = \quad 54 : 9 =$$

$$27 : 9 = \quad 63 : 9 =$$

$$36 : 9 = \quad 72 : 9 =$$

$$45 : 9 = \quad 81 : 9 =$$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$45 : 9 = \quad 72 : 9 =$$

$$63 : 9 = \quad 27 : 9 =$$

$$36 : 9 = \quad 81 : 9 =$$

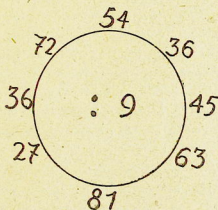
$$54 : 9 = \quad 90 : 9 =$$

$$54 + (36 : 9) = \quad 27 - (27 : 9) =$$

$$73 + (72 : 9) = \quad 47 - (63 : 9) =$$

$$45 + (45 : 9) = \quad 70 - (18 : 9) =$$

$$18 + (81 : 9) = \quad 82 - (54 : 9) =$$

✓ Իմացեք անհայտ թիվը և նշանակեցեք x ի փոխարեն:

$$63 : x = 9$$

$$54 : x = 9$$

$$45 = 9 \times x$$

$$45 : x = 9$$

$$81 : x = 9$$

$$72 = 9 \times x$$

$$36 : x = 9$$

$$72 : x = 9$$

$$54 = 9 \times x$$

$$81 = 9 \times x$$

✓ Ատամնարույժը քննեց 92 դպրոցական յերեխաների ատամները. պարզվեց, վոր բոլորովին փչացած ատամներ ունեն 8 աշակերտներ, նրանցից 6 անգամ ավելին՝ միայն մի փչացած ատամ, իսկ մնացածն՝ առողջ ատամներ: Աշակերտներից քանիսն առողջ ատամներ ունեն:

✓ Ատամներն առողջ և մաքուր պահելու համար բժիշկը պատվիրեց գործածել խոզանակ և ատամի փոշի: Վերջոն ծախս կնստեր յուրաքանչյուրին, լեթե ատամի փոշու տուփն արժեք 9 կոպեկ, իսկ խոզանակը՝ 6 անգամ ավելի:

✓ Ընտանիքում յերեխաներից մեկը վարակված էր աչքի տրախոմա հիվանդությամբ: Նույն յերեսաբրբիչը գործածելու պատճառով վարակվեցին յեղբայրն ել, քույրն ել: Յեղբայրը դպրոցից յետ ընկավ 54 որ, իսկ քույրը՝ 6 անգամ պակաս: Նրանք քանի որ յետ ընկան դասերից:

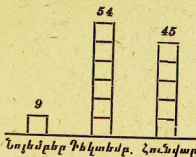
✓ Տրախոմա աչքացավով հիվանդը դպրոցում վարակեց 9-ին: Մի տարի հետո այդ հիվանդությամբ վարակվեցին 3 անգամ ավելին, իսկ հետևյալ տարին՝ 5-ով ավելի, քան նախորդ տարին: Աչքացավով հիվանդը քանիսին վարակեց:

✓ Յերեխաները սիրում են քնջել շներին ու կատուներին. այդ կենդանիներն ել հաճախ լիզում են յերեխաների ձեռքերը, յերեսը, նույնիսկ շրթունքները և վարակում յերիզորդով: Բժիշկը քննելով 96 յերեխաների, նկատեց, վոր յերիզորդով վարակված են 9 աղջիկ և 3 անգամ ավելի՝ տղաներ: Գննված յերեխաներից քանիսն ելին ազատ մնացել վարակումից:

✓ Քաղաքում նոյեմբեր ամսին քուրթը հիվանդությամբ բռնված էր 9 յերեխա. դեկտեմբերին հիվանդներ թիվը մեծացավ 6 անգամ, իսկ հունվարին 45 եր: Վեր ամսին հիվանդների թիվը ամենամեծն էր:

Այս խնդրի թվերն արտահայտեցեք դիագրամով:

Ցանցապատ թղթի մի վանդակով արտահայտեցեք 9 հիվանդ, այդ հաշվով նոյեմբերի 9 հիվանդին կհատկացվի 1 վանդակ, դեկտեմբերի 54 հիվանդին՝ 6 և հունվարի 45 հիվանդին՝ 5 վանդակ, այսպես.

Ասենք, թե նոյեմբերին հիվանդների թիվը 6 էր, դեկտեմբերին՝ 5 անգամ ավելի, իսկ հունվարին՝ 48: Գծագրեցե՛ք դիագրամ, 6 հիվանդին հատկացնելով 1 վանդակ:

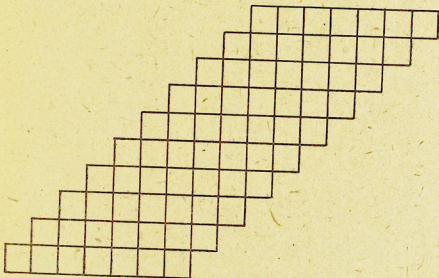
✓ 100 դպրոցական չերեխաների բնակարաններից 8-ում ողափոխութունը կատարվում է ողանցքի, 6 անգամ ավելի՝ չերդիկի և դռան միջոցով: Քանի՞ բնակարանում ողափոխութուն չի լինում:

✓ Գյուղում 72 ընտանիք ոգտվում է աղբյուրի, իսկ դրանից 9 անգամ պակաս՝ առվի ջրից: Քանի՞ ընտանիքից է բաղկացած այդ գյուղը:

✓ Այդ նույն գյուղում կա 8 արտաքնոց, իսկ մյուս ընտանիքները գուրկ են հատկապես շինված արտաքնոցից: Քանի՞ անգամ պետք է մեծացնել արտաքնոցները թիվը, վոր ամեն մի ընտանիք ունենա իր սեփականը:

✓ Հոցկինները դասավորեցե՛ք լոթ-յոթ և համարեցե՛ք մինչև 98 և ընդհակառակը:

✓ Գծագրեցե՛ք 10 շարք 7-ական վանդակներ, այսպես.

✓ Քանի վանդակ է մի շարքում:

✓ Քանի վանդակ կլինի 2 շարքում: Ստուգեցեք:

✓ Քանի վանդակ կլինի 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 շարքում:

Կարճ ձևով գրեցեք այդ բոլորը:

✓ Հաշվեցեք բանալոր.

$$7 \times 1 = \quad 7 \times 6 =$$

$$7 \times 2 = \quad 7 \times 7 =$$

$$7 \times 3 = \quad 7 \times 8 =$$

$$7 \times 4 = \quad 7 \times 9 =$$

$$7 \times 5 = \quad 7 \times 10 =$$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$36 + (7 \times 6) = \quad 53 - (7 \times 7) =$$

$$27 + (7 \times 4) = \quad 46 - (7 \times 4) =$$

$$54 + (7 \times 3) = \quad 95 - (7 \times 8) =$$

$$28 + (7 \times 9) = \quad 82 - (7 \times 9) =$$

✓ Հաստ թղթից պատրաստեցեք ալսպիսի մի քարտ — 7,

վորը շարժեցեք ներքևի դատարկ քառակուսիների վրայո և հաշվեցեք.

$$\square \times 6$$

$$\square \times 4$$

$$\square \times 2$$

$$\square \times 3$$

$$\square \times 8$$

$$\square \times 10$$

$$\square \times 7$$

$$\square \times 5$$

$$\square \times 9$$

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

✓ Քանի վանդակ է դժգրած: Քանի հատվածի լե բաժանված: Ամեն մի հատվածը քանի վանդակ է:

✓ Քանոնի վրա ցույց տվեք 21 սանտիմետր. բաժանեցեք դա 7 հավասար մասի: Վերջին կլինի ամեն մի մասը:

✓ Գրքի 28 թերթերը բաժանեցեք 7 հավասար մասի: Քանի՞ թերթ կլինի ամեն մի մասը:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$$14 : 7 = \quad 49 : 7 =$$

$$21 : 7 = \quad 56 : 7 =$$

$$28 : 7 = \quad 63 : 7 =$$

$$35 : 7 = \quad 70 : 7 =$$

$$42 : 7 =$$

✓ Հաշվեցեք գրավոր.

$$21 : 7 = \quad 28 : 7 =$$

$$35 : 7 = \quad 63 : 7 =$$

$$56 : 7 = \quad 42 : 7 =$$

$$70 : 7 = \quad 49 : 7 =$$

$$32 + (63 : 7) = \quad 65 - (56 : 7) =$$

$$37 + (56 : 7) = \quad 73 - (21 : 7) =$$

$$45 + (28 : 7) = \quad 88 - (42 : 7) =$$

$$90 + (35 : 7) = \quad 69 - (35 : 7) =$$

✓ Իմացեք անհատ թիվը և գրեցեք x-ի փոխարեն.

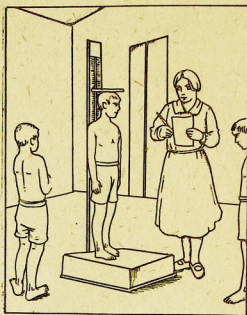
$$35 : x = 7 \quad 28 : x = 7 \quad 42 = 7 \times x$$

$$49 : x = 7 \quad 56 : x = 7 \quad 63 = 7 \times x$$

$$63 : x = 7 \quad 21 : x = 7 \quad 49 = 7 \times x$$

$$42 : x = 7 \quad 70 : x = 7 \quad 56 = 7 \times x$$

ԲԱՐԳ ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԹՎԵՐԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՆՈՒՄԸ

✓ Ի՞նչ եք տեսնում այս նկարում:

✓ Ջափեցեք ձեր խմբի աշակերտների հասակը և նշանակեցե՞ք յուրաքանչյուրի անվան դիմաց:

Տղաներից

Ռուբենի հասակը 1 մետր 24 սանտիմետր է.

Լևոնի » 1 » 18 »

Ռաֆֆիկի » 1 » 21 »

Արզարի » 1 » 16 »

Աղջիկներից

Լուսիկի հասակը 1 մետր 23 սանտիմետր է.

Սեդայի » 1 » 28 »

Նելլի » 1 » 20 »

Մագդալի » 1 » 26 »

✓ Համեմատեցե՞ք Ռուբենի և Սեդայի հասակը:

Սեդայի հասակը 1 մետր 28 սանտիմետր է

Ռուբենի » 1 » 24 »

» 4 սանտիմետր

Ուրեմն, Սեդալի հասակը 4 սանտիմետրով ավելի յե Ռուբենից:

✓ Համեմատեցեք.

1) Լևոնի և Մագդալի

2) Արգարի և Լուսիկի

3) Ռաֆֆիկի և Նելլիի հասակը:

✓ Անցյալ տարի Լիպարիտի հասակը 1 մետր 25 սանտիմետր էր, իսկ այս տարի 7 սանտիմետրով ավելացել եւ Այժմ վերջապէս Լիպարիտի հասակը:

$$\begin{array}{r} 1 \text{ մետր } 25 \text{ սանտիմետր} \\ + \quad \quad \quad 7 \quad \quad \quad \text{»} \\ \hline \end{array}$$

1 մետր 32 սանտիմետր

✓ Ձափեցեք ձեր խմբի ամենաբարձր և ամենացածր աշակերտների հասակը և վորոշեցեք տարբերութիւնը:

Մետրը կրճատ գրոււմ են— մ

Սանտիմետրը » » —սմ

✓ Իրար տակ գրեցեք և հաշվեցեք.

4 մ 7 սմ + 1 մ 2 սմ

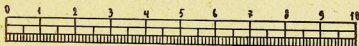
3 մ 5 սմ + 4 մ 3 սմ

6 մ 1 սմ + 2 մ 6 սմ

5 մ 6 սմ + 3 մ 2 սմ

Տաս սանտիմետրը 1 դեցիմետր եւ Մետրական քանոնի վրա ցուց տվեք 1 դեցիմետր:

Ահա դեցիմետրի լերկարութիւնը.

✓ Մի մետրը քանի՞ դեցիմետր եւ:

Դեցիմետրը կրճատ գրվում եւ այսպէս—դմ

✓ Հաշվեցեք՝ իրար տակ գրելով.

1 դմ 7 սմ + 3 դմ 5 սմ

3 դմ 5 սմ + 1 դմ 4 սմ

6 դմ 5 սմ + 8 դմ 7 սմ

1 մ 7 դմ + 6 մ 5 դմ

14 մ 6 դմ + 25 մ 7 դմ

18 մ 9 դմ + 3 մ 8 դմ

✓ Հատակին գծեցեք մի դիծ 1 մետր 6 սանտիմետր չերկարութիւն: Զնշեցեք 4 սանտիմետրը. վերջան մնաց:

✓ Գրեցեք իրար տակ և հաշվեցեք.

2 մ 6 սմ—1 մ 4 սմ

8 մ 9 սմ—2 մ 3 սմ

7 մ 6 սմ—5 մ 2 սմ

4 դմ 6 սմ—2 դմ 5 սմ

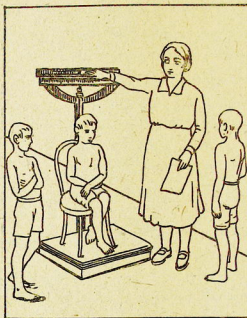
7 դմ 8 սմ—5 դմ 4 սմ

6 դմ 6 սմ—2 դմ 8 սմ

4 մ 7 դմ— 4 դմ

14 մ 4 դմ— 3 մ 6 դմ

16 մ 6 դմ— 12 մ 8 դմ

Ի՞նչ եք տեսնում այս նկարում:

✓ Զափեցեք ձեր խմբի աշակերտների քաշը և նշանակեցեք:

Միմոնի քաշը 15 կիլոգրամ 50 գրամ է

Սահակի » 17 » 40 »

Նազիկի » 16 » 20 »

Մարգարիտի » 18 » 60 »

✓ Համեմատեցեք Սիմոնի և Նադիկի, Սահակի ու Մարգարի քաշը: Ով վերջանով ավելի ծանր է մլուսից:

Կիլոգրամ կրճատ զրուժ են—կգ

Գրամ » » —գ

✓ Գրեցեք իրար տակ և հաշվեցեք.

27 կգ 40 գ + 8 կգ 50 գ

14 կգ 60 գ + 7 կգ 40 գ

19 կգ 36 գ + 2 կգ 55 գ

✓ Դպրոցական դեղատան համար գնեցին մի պահարան, վորին վճարեցին 35 ռուբլի 45 կոպեկ, իսկ դեղերին և այլ բժշկական նյութերին՝ 27 ռուբլի 38 կոպեկ: Վերջան ծախս յեղավ դեղատան համար:

✓ Գրեցեք իրար տակ և հաշվեցեք.

25 ռ. 18 . + 7 ռ. 53 կ.

66 ռ. 65 կ. + 6 ռ. 27 կ.

36 ռ. 29 կ. + 18 ռ. 42 .

✓ Դպրոցական լվացարանին և ջրի տակառին վճարեցին 18 ռուբլի 65 կոպ. Ջրի տակառն արժեք 9 ռ. 37 կ.: Դժնջան վճարեցին լվացարանին:

✓ Գրեցեք իրար տակ և հաշվեցեք.

26 ռ. 83 կ. — 15 ռ. 76 կ.

54 ռ. 45 կ. — 16 ռ. 18 կ.

63 ռ. 78 կ. — 27 ռ. 57 կ.

✓ Համեմատեցեք 1 ռուբլին և 10 կոպեկը: Քանի՞ անգամ 1 ռուբլին մեծ է 10 կոպեկից:

Քանի՞ անգամ 10 կոպեկը փոքր է 1 ռուբլուց:

10 կոպեկը ռուբլու վճր մասն է:

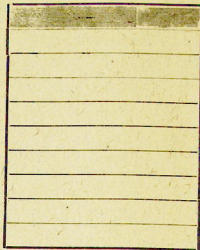
✓ Նախեցեք մետրական քանոնին և ասացեք՝ 1 դեցիմետրը մետրի վճր մասն է:

1 սանտիմետրը դեցիմետրի վճր մասն է:

Մի տասերորդականը զրվում է $\frac{1}{10}$ 10,

✓ Գծագրեցեք $\frac{1}{10}$ մետր: Դա քանի՞ դեցիմետր է կամ սանտիմետր:

✓ Ուղղանկյունը բաժանեցեք 10 հավասար մասերի, ինչպես տեսնում եք այստեղ:

Սկսեցրած շերտն այս ուղղանկյան վրա մասն է:

✓ Գծագրեցեք դա տեսարում և սկսեցրեք 2 շերտ: Ուղղանկյան վրա մասը սկսեցրիք:

Յերկու տասերորդականը գրվում է այսպես՝ $\frac{2}{10}$:

✓ Սկսեցրեք ուղղանկյան $\frac{3}{10}$, $\frac{4}{10}$ մասը:

✓ Գծագրեցեք մի ուղղանկյուն, վրա մասերի բաժանեցեք և ցույց տվեք դրա $\frac{1}{2}$ -ը, $\frac{1}{4}$ -ը, $\frac{2}{4}$ -ը, $\frac{3}{4}$ -ը:

✓ Գծագրեցեք մի շրջան, վրա բաժանեցեք 8 մասի և ցույց տվեք դրա $\frac{1}{8}$ -ը, $\frac{2}{8}$ -ը, $\frac{4}{8}$ -ը:

✓ Հաշվեցեք.

12-ի, 20-ի, 30-ի, 70-ի $\frac{1}{2}$ -ը:

8-ի, 16-ի, 24-ի, 48-ի $\frac{1}{4}$ -ը:

16-ի, 32-ի, 56-ի, 72-ի $\frac{1}{8}$ -ը:

20-ի, 60-ի, 90-ի, 100-ի $\frac{1}{10}$ -ը:

18-ի, 24-ի, 27-ի, 30-ի $\frac{1}{3}$ -ը:

Այսպես գծեցեք ձեր տետրում և նշանակեցեք մասերը:

✓ Քանի՞ հավասար մասերի յե բաժանած II գիծը: Այդ գծին նայելով ասացեք, Վճրջան կլինի:

$$\frac{1}{4} + \frac{1}{4} \quad \frac{2}{4} + \frac{1}{4} \quad \frac{3}{4} + \frac{1}{4}$$

$$1 - \frac{1}{4} \quad 1 - \frac{2}{4} \quad 1 - \frac{3}{4}$$

✓ Քանի՞ հավասար մասերի յե բաժանած III գիծը: Վճրջան կլինի:

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{8} \quad \frac{4}{8} + \frac{1}{8} \quad \frac{2}{8} + \frac{2}{8}$$

$$1 - \frac{1}{8} \quad 1 - \frac{2}{8} \quad 1 - \frac{4}{8}$$

✓ Քանի՞ հավասար մասերի յե բաժանած IV գիծը:

Վճրջան կլինի:

$$\frac{1}{10} + \frac{1}{10} \quad \frac{2}{10} + \frac{1}{10} \quad \frac{2}{10} + \frac{1}{10} \quad \frac{3}{10} + \frac{1}{10}$$

$$\frac{5}{10} + \frac{1}{10} \quad \frac{6}{10} + \frac{1}{10} \quad \frac{9}{10} + \frac{1}{10} \quad 1 - \frac{1}{10}$$

✓ Քանի՞ մասի յե բաժանած այս գիծը:

Վերջան կլինի.

$$\frac{1}{3} + \frac{1}{3} \quad \frac{2}{3} - \frac{1}{3}$$

$$\frac{2}{3} + \frac{1}{3} \quad \frac{3}{3} - \frac{1}{3} \quad 1 - \frac{1}{3}$$

✓ $\frac{1}{2}$ ուղբին 50 կողեկ եւ Քանի կողեկ եւ 1 ուղբին.

✓ $\frac{1}{4}$ մետրը 25 սանտիմետր եւ Քանի սանտիմետր եւ 1 մետրը.

✓ $\frac{1}{10}$ մետրը 1 դեցիմետր եւ Քանի դեցիմետր եւ $\frac{5}{10}$ մետրը.

✓ $\frac{1}{8}$ մատիտը 2 սանտիմետր եւ Քանի սանտիմետր եւ մաքուղ՝

մատիտը.

✓ Ամսական ուճկի $\frac{1}{10}$ -ը 6 ուղբի յի: 7-ն ուն եւ մաքուղ՝

ամսվա ուճիկը.

✓ 60 ուղբի ուճկի $\frac{1}{3}$ ը ծախսվում եւ սնունդի համար. Քա-

նի ուղբի յի մնում մյուս կարիքների համար.

✓ Արտադրեցեք եւ համապատասխան թվերով լրացրեք այս աղյուսակի բաց քառակուսիները:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9		15			24		
4		12			24		32		40
5	10		20	25		35			
6		18	24				48		60
7	14			35				63	
8			32			56			80
9		27			54			81	
10				50			80		100

✓ Վերն և ավելի մեծ թիվ.

$$7 \times 8\text{-ը թե } 8 \times 7\text{-ը.}$$

$$5 \times 9\text{-ը թե } 9 \times 5\text{-ը.}$$

✓ Արտագրեցեք ներքևի որինակաները և տեղափոխելով թվերը, հաշվեցեք.

$$6 \times 7$$

$$8 \times 6$$

$$8 \times 9$$

$$9 \times 7$$

$$7 \times 5$$

Թվերը տեղափոխելուց ի՞նչ նկատեցիք:

✓ Կազմեցեք բազմապատկման աղյուսակն ավելիս.

$$2 \times 2 =$$

$$2 \times 3 =$$

$$3 \times 2 =$$

$$2 \times 3 =$$

$$2 \times 3 = \text{կամ}$$

$$3 \times 2 =$$

$$3 \times 3 =$$

կամ

$$3 \times 3 =$$

$$2 \times 4 =$$

$$4 \times 2 =$$

$$3 \times 4 =$$

$$4 \times 3 =$$

$$4 \times 2 =$$

$$2 \times 4 =$$

$$5 \times 2 =$$

$$2 \times 5 =$$

$$4 \times 3 = \text{կամ}$$

$$3 \times 4 =$$

$$5 \times 3 =$$

կամ

$$3 \times 5 =$$

$$4 \times 4 =$$

$$6 \times 2 =$$

$$2 \times 6 =$$

$$7 \times 2 =$$

$$2 \times 7 =$$

$$6 \times 3 = \text{կամ}$$

$$3 \times 6 =$$

$$7 \times 3 =$$

կամ

$$3 \times 7 =$$

✓ Կոլլեկտիվ տնտեսութլունն իր գոմերից մեկի կտուրը սվադելու համար ծախսեց 42 ռուբլի, իսկ մյուսի դուռը նորոգելուն՝ 7 անգամ պակաս: Վերջան ծախս յեղով այդ 2 գոմերի նորոգման համար:

✓ Կոլլեկտիվ տնտեսութլան 2 գոմերում կապում ելին 85 տնասուն, մի գոմում՝ 49 կով ու յերինջ, իսկ մյուսում՝ 27 կով և միջանի յերինջ: Քանի յերինջ եր կապվում յերկրորդ գոմում:

✓ Մի կոլլեկտիվ տնտեսութլան կովերը 54 ելին, իսկ ձիերը՝ 6 անգամ պակաս: Քանի կով ու ձի ունեւր այդ տնտեսութլունը:

✓ Ձիերը 9-եյին, յեզները՝ 4 անգամ ավելի ձիերից, իսկ եշերը՝ 19-ով պակաս յեզներից: Քանի բռնակիր անասուն ունեւր կոլլեկտիվ տնտեսութլունը:

✓ Կոլլեկտիվ տնտեսութլան կովերից կթվում եր 47-ը: Սըրանցից 15-ը որական տալիս եր 6-ական լիտր կաթ, իսկ 32-ը 4-ական լիտր: Որական քանի լիտր կաթ եր ստանում կով. տնտեսութլունը:

✓ Վատ խնամված տեղական կովն որական 4 լիտր կաթ ե տալիս, իսկ աղնվացեղ կովը՝ 3 անգամ ավելի: Կրավարարի, արդիք, մի աղնվացեղ կովի կաթը մանկապարտեղի 64 յերեխաների նախաճաշին, յեթե յուրաքանչյուրին տրվի մի-մի բաժակ: (Լիտրը 5 բաժակ ե):

✓ Ձմեւը կովը կրկնապատկում ե կաթը, յեթե նրան պահում են տաք գոմում: Գոմը տաքացնելուց հետո կովն առատացրեց կաթն որական 10 բաժակ: Վերոշեցեք մի կովի տված ամսական հավելյալ ոգուտը, հաշվելով կաթի լիտրը 32 կովեկ:

✓ Մի թառում կար 80 հավ և դրա $\frac{1}{10}$ -ի չափ՝ աքաղաղ: Քանի հավ ու աքաղաղ կար այդ թառում:

✓ Կոլլեկտիվ տնտեսութլունը ստացավ 7 աղնվացեղ հավ: 2 տարուց հետո 8 անգամ մեծացավ այդ հավերի թիվը: 2 տարուց հետո քանի աղնվացեղ հավ ունեւր կոլտնտեսութլունը:

✓ Կոլլեկտիվ տնտեսութլունն ունեւր 88 հավ ու աքաղաղ, դրանից 59-ով պակաս՝ սագեր և սագերից 7-ով պակաս՝ բադեր: Վերոշեցեք սագերի ու բադերի թիվը:

✓ Առաջին անգամ յեկած ձյան խորութլունը 19 սանտիմետր եր, իսկ յերկրորդ անգամ յեկածը՝ 7-ով պակաս: Քանի դեցիմետր և սանտիմետր եր 2 անգամվա ձյան խորութլունը:

✓ Դպրոցի բակում ձնադնդի եյին խաղում 33 տղա և 15-ով պակաս՝ աղջիկներ: Քանի՞ յերեխա յեր ձնադնդի խաղում:

✓ Դպրոցի բակում ձնեմարդ ելին շինել, վորի բարձրությունը 2 մետր և 2 դեցիմետր էր, իսկ ամենաբարձր հասակ ունեցող աշակերտին՝ 1 մետր 4 դեցիմետր: Վճրքան էր ձնեմարդը բարձր ալդ աշակերտից:

✓ Աշակերտները դպրոցից մինչև խրճիթ-ընթերցարան ընկած ճանապարհի ձյունը մաքրեցին 3 ժամում: I ժամում մաքրեցին 20 մետր, II ժամում՝ 18 մ, իսկ III-ում՝ յերկրորդ ժամին մաքրածի հազիվ $\frac{1}{3}$ -ը: Վերոյեցեք դպրոցի և խրճիթ-ընթերցարանի հեռավորությունը:

✓ Դպրոցում որական վառում էյին 62 կտոր փալտ, վորից 17 կտորը նախաճաշ պատրաստելու համար: Քանի՞ վառարան էյին վառում այնտեղ, յեթե ամեն մեկին 9 կտոր էր տրվում:

+

15 կոպեկ + 15 կոպեկ = 30 կոպեկի:

1 քիմիական մատիտն արժե 15 կոպեկ, իսկ յերկուսը:

1 շիշ թանաքն արժե 18 կոպեկ, իսկ յերկուսը:

✓ Գրեցեք ռանգաժով:

18+18 կամ 18×2=

23+23 » -----

24+24 » -----

25+25 » -----

✓ Հաշվեցեք.

13×2=

26:2=

33×2=

66:2=

21×2=

42:2=

34×2=

68:2=

22×2=

44:2=

42×2=

84:2=

24×2=

48:2=

44×2=

88:2=

$16 \times 2 =$	$32 : 2 =$	$35 \times 2 =$	$70 : 2 =$
$19 \times 2 =$	$38 : 2 =$	$38 \times 2 =$	$76 : 2 =$
$26 \times 2 =$	$52 : 2 =$	$27 \times 2 =$	$54 : 2 =$
$28 \times 2 =$	$56 : 2 =$	$39 \times 2 =$	$78 : 2 =$
48×2	$96 : 2$		
29×2	$58 : 2$		
47×2	$94 : 2$		

Հաշվեցեք.

	1 կիլոն արժե	2 կիլոն արժե
Հաց	24 կոպ.	-----
Կաթ	32 »	-----
Մածուն	34 »	-----
Լոբի	48 »	-----
Պիսեն	46 »	-----

Հաշվեցեք.

	1 կիլոն արժե	$\frac{1}{2}$ կիլոն արժե
Շաքար	72 կոպ.	
Միս	94 »	
Բրինձ	84 »	
Լոբի	48 »	
Սիսեն	46 »	
Վոսպ	44 »	

3 տուփերից հանեցեք 12-ական յուղկի: Ի՞նչքան հանեցիք:

✓ 12 մատիտը 1 դյուլոսին է:

12 դանակը 1 »

12 գրալը 1 »

12 բաժակը 1 »

Քանի՞ հատ կլինի

3 դյուլոսինը:

✓ Գրեցեք կարճ ձևով.

$$12+12+12 \text{ կամ } 12 \times 3 =$$

$$13+13+13 \text{ » } \text{-----}$$

$$22+22+22 \text{ » } \text{-----}$$

$$31+31+31 \text{ » } \text{-----}$$

✓ Վերջան կլինի.

$$13 \times 3 = \quad 39 : 3 = \quad 25 \times 3 = \quad 75 : 3 =$$

$$15 \times 3 = \quad 45 : 3 = \quad 21 \times 3 = \quad 63 : 3 =$$

$$18 \times 3 = \quad 54 : 3 = \quad 23 \times 3 = \quad 69 : 3 =$$

$$16 \times 3 = \quad 48 : 3 = \quad 27 \times 3 = \quad 81 : 3 =$$

$$14 \times 3 = \quad 42 : 3 = \quad 28 \times 3 = \quad 84 : 3 =$$

$$17 \times 3 = \quad 51 : 3 = \quad 24 \times 3 = \quad 72 : 3 =$$

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

$$22 \times 3 = \quad 66 : 3 =$$

$$19 \times 3 = \quad 57 : 3 =$$

$$29 \times 3 = \quad 87 : 3 =$$

$$32 \times 3 = \quad 96 : 3 =$$

$$31 \times 3 = \quad 93 : 3 =$$

$$33 \times 3 = \quad 99 : 3 =$$

✓ Գյուղում կազմվել էր 3 անգրագիտական խմբակ, յուրաքանչյուրում 26 մարդ: Քանի՞ անգրագետ էր անցել գրագիտության:

✓ II խմբի լեռնախաները հավաքեցին 84 կոպեկ, իրենց 3 չքավոր ընկերներին մի-մի գիրք գնելու: Ի՞նչ արժեք մի գիրքը:

✓ III խմբի ուսուցիչն առաջարկեց աշակերտներին բաժանորդագրվելու «Հոկտեմբերիկ» մանկական ամսագրին: Ի՞նչ արժե «Հոկտեմբերիկը» մի համարը, ինքե 3 ամսվա բաժանորդագինը 75 կոպեկ է:

$$15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} + 15 \text{ կոպ.} = 60 \text{ կոպեկի.}$$

$$15 \times 4 = 60$$

✓ Վերջին կլինի.

$11 \times 4 =$	$44 : 4 =$
$12 \times 4 =$	$48 : 4 =$
$13 \times 4 =$	$52 : 4 =$
$14 \times 4 =$	$56 : 4 =$
$15 \times 4 =$	$60 : 4 =$
$16 \times 4 =$	$64 : 4 =$
$17 \times 4 =$	$68 : 4 =$
$18 \times 4 =$	$72 : 4 =$
$19 \times 4 =$	$76 : 4 =$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$20 \times 4 =$	$80 : 4 =$	$14 \times 4 =$	$56 : 4 =$
$24 \times 4 =$	$96 : 4 =$	$17 \times 4 =$	$68 : 4 =$
$23 \times 4 =$	$92 : 4 =$	$22 \times 4 =$	$88 : 4 =$
$21 \times 4 =$	$84 : 4 =$	$18 \times 4 =$	$72 : 4 =$
$25 \times 4 =$	$100 : 4 =$	$19 \times 4 =$	$76 : 4 =$

$$20 \text{ Լ.} + 20 \text{ Լ.} + 20 \text{ Լ.} + 20 \text{ Լ.} + 20 \text{ Լ.} = 100 \text{ Լ.}$$

$$20 \times 5 = 100 \text{ Լ.}$$

✓ Հաշվեցեք.

$11 \times 5 =$	$55 : 5 =$	$16 \times 5 =$	$80 : 5 =$
$12 \times 5 =$	$60 : 5 =$	$17 \times 5 =$	$85 : 5 =$
$13 \times 5 =$	$65 : 5 =$	$18 \times 5 =$	$90 : 5 =$
$14 \times 5 =$	$70 : 5 =$	$19 \times 5 =$	$95 : 5 =$
$15 \times 5 =$	$75 : 5 =$	$20 \times 5 =$	$100 : 5 =$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$14 \times 5 =$	$60 : 5 =$	$15 \times 5 =$	$75 : 5 =$
$16 \times 5 =$	$80 : 5 =$	$17 \times 5 =$	$85 : 5 =$
$18 \times 5 =$	$90 : 5 =$	$19 \times 5 =$	$95 : 5 =$
$12 \times 5 =$	$60 : 5 =$	$13 \times 5 =$	$65 : 5 =$

✓ Ձորս խումբ յերեխաներ, յուրաքանչյուրը 16 անձից, սղղում ելին սառուցի վրա. խաղացողներին ավելացավ 8 յերեխա: Ընդամենը քանի յերեխա յեր սղղում:

✓ Ձմեռը պատանիները սպորտ-խումբ կազմեցին՝ մարմնամարզությամբ զբաղվելու: Սկզբում այդ խմբի անդամներէ թիվը 18 եր, բայց մի տարուց հետո 4 անգամ մեծացավ դա: Քանի անգամ ունենր սպորտ-խումբը մի տարի հետո:

✓ Գրեցեք կարճ ձևով.

$$11+11+11+11+11+11 \text{ կամ } 11 \times 6 =$$

$$12+12+12+12+12+12 \text{ » } \dots\dots\dots$$

$$15+15+15+15+15+15 \text{ » } \dots\dots\dots$$

✓ Հաշվեցեք.

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$11 \times 6 =$$

$$66 : 6 =$$

$$15 \times 6 =$$

$$90 : 6 =$$

$$12 \times 6 =$$

$$72 : 6 =$$

$$12 \times 6 =$$

$$72 : 6 =$$

$$13 \times 6 =$$

$$78 : 6 =$$

$$14 \times 6 =$$

$$84 : 6 =$$

$$14 \times 6 =$$

$$84 : 6 =$$

$$11 \times 6 =$$

$$66 : 6 =$$

$$15 \times 6 =$$

$$90 : 6 =$$

$$13 \times 6 =$$

$$78 : 6 =$$

$$16 \times 6 =$$

$$96 : 6 =$$

$$16 \times 6 =$$

$$96 : 6 =$$

✓ Գրեցեք կարճ ձևով.

$$11+11+11+11+11+11+11 \text{ կամ } 11 \times 7$$

$$12+12+12+12+12+12+12 \text{ » } \dots\dots\dots$$

$$13+13+13+13+13+13+13 \text{ » } \dots\dots\dots$$

$$14+14+14+14+14+14+14 \text{ » } \dots\dots\dots$$

✓ Հաշվեցեք.

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$$11 \times 7 =$$

$$77 : 7 =$$

$$12 \times 7 =$$

$$84 : 7 =$$

$$12 \times 7 =$$

$$84 : 7 =$$

$$14 \times 7 =$$

$$98 : 7 =$$

$$13 \times 7 =$$

$$91 : 7 =$$

$$13 \times 7 =$$

$$91 : 7 =$$

$$14 \times 7 =$$

$$98 : 7 =$$

$$11 \times 7 =$$

$$77 : 7 =$$

✓ Հաշվեցեք բանավոր և հետո գրեցեք.

$$11 \times 8 =$$

$$88 : 8 =$$

$$12 \times 8 =$$

$$96 : 8 =$$

$$11 \times 9 =$$

$$99 : 9 =$$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$(35 \times 2) - 36 =$	$(17 \times 4) + 17 =$	$(13 \times 6) + 9 =$
$(28 \times 3) - 56 =$	$(23 \times 4) - 16 =$	$(17 \times 5) + 6 =$
$(16 \times 5) - 48 =$	$(18 \times 3) + 29 =$	$(14 \times 7) - 18 =$
$(15 \times 6) - 27 =$	$(26 \times 2) + 28 =$	$(12 \times 8) - 37 =$
$58 + (96 : 8) =$	$70 - (99 : 9) =$	$19 + (54 : 2) =$
$37 + (84 : 7) =$	$34 - (75 : 5) =$	$21 + (38 : 2) =$
$49 - (87 : 3) =$	$22 + (78 : 3) =$	$62 - (78 : 6) =$
$63 - (72 : 6) =$	$41 + (56 : 4) =$	$44 + (91 : 7) =$
$26 + (8 \times 6) =$	$25 + (92 : 2) =$	$32 - (98 : 7) =$
$83 - (7 \times 9) =$	$51 - (92 : 4) =$	$43 - (84 : 6) =$
$87 - (9 \times 6) =$	$61 + (96 : 6) =$	$17 + (68 : 2) =$
$45 + (8 \times 5) =$	$71 - (94 : 2) =$	$55 + (75 : 3) =$

✓ Փոխեցեք ներքևի որինակների թվերի տեղերը և հաշվեցեք.

$12 \times 2 =$ կամ $2 \times 12 =$	13×3 կամ $3 \times 13 =$
$14 \times 2 =$ » $2 \times 14 =$	15×3 »
$23 \times 2 =$	17×3
$34 \times 2 =$	21×3
$38 \times 2 =$	24×3
$45 \times 2 =$	29×3
$16 \times 4 =$ կամ $4 \times 16 =$	$13 \times 6 =$ կամ 6×13
$18 \times 4 =$ »	$16 \times 6 =$ »
$23 \times 4 =$	$12 \times 7 =$
$14 \times 5 =$	$14 \times 7 =$
$17 \times 5 =$	$12 \times 8 =$
$19 \times 5 =$	$11 \times 9 =$

✓ Գլուղում բոլոր արհեստավորների թիվը 36 էր, զորի $\frac{1}{2}$ -ը՝

առադձագործներ և դարբիններ, իսկ սրանց $\frac{1}{3}$ -ի չափ՝ վորձնագիրներ, Բանին էլին վորձնագիր:

Այս խնդիրը վերածեցեք դիադրամի, 6 մարդուն 1 վանդակ հատկացնելով:

✓ Ատաղձագործը 1 սեղան շինելու համար աշխատում եր 3 որ: Քանի սեղան կկարողանար նա շինել ձմեռվա 3 ամիսներին, յեթե այդ ժամանակամիջոցում նա հանգստանար 18 որ:

✓ Քարտաշն որական տաշում եր 17 քար: Նա աշխատեց 4 որ և դարձյալ մնաց 15 անտաշ քար: Ընդամենը քանի քար պետք է տաշեր նա:

✓ Գյուղացին մի ամսնով մածուն և միքանի ձու տարավ քաղաք վաճառելու: Մածունի վաճառքից նա ստացավ 92 կոպեկ, իսկ 6 կոպեկով ավելի՝ ձվի վաճառքից: Քանի ձու վաճառեց նա, յեթե մի հատը տվել եր 7 կոպեկով:

✓ Գյուղացին կոռպերատիվից գնեց 1 կիլո շաքար 72 կոպեկով և դրանից 4 անգամ պակասով՝ 1 տասնյակ լուցկի: Վերջինս դրամ յետ ստացավ տված 1 ռուբլուց:

✓ Գյուղացին 2 սալ վառելափայտ տարավ քաղաք և վաճառեց սալը 28 ռուբլով: Ստացած դրամով նա յերեխաներին գնեց կոշիկներ, վորոնց վճարեց 18 ռուբլի 45 կոպեկ: Վերջինս դրամ տարավ տուն:

✓ Կոռպերատիվից անդամներն ամսական ստանում էին 2 կտոր լվացքի սապոն, կտորը 29 կոպեկով: 1 ռուբլի տվող վերջինս դրամ պետք է յետ ստանար:

✓ Վերն ավելի արժե, մի կիլո շաքարը (կիլոն 72 կոպ.), թե 5 տասնյակ լուցկին, վորի մի տասնյակը վաճառվում է 15 կոպեկով:

✓ Կոռպերատիվում բլազի մետրն արժե 47 կոպեկ, իսկ կոճի թելը՝ 14 կոպ.: Վերն ավելի արժե՝ 2 մետր բլազը, թե 6 կոճի թելը:

✓ 96 կոպեկով կարելի յե գնել.

2 մետր չիթ	Ի՞նչ կարժենա 1 մետրը.
կամ 3 կտոր լվացքի սապոն	» » 1 կտորը.
կամ 4 թաշկինակ	» » 1 թաշկինակը.
կամ 6 տասնյակ լուցկի . .	» » 1 տասնյակը:

✓ 1 կիլո շաքարն արժե 72 կոպեկ.

$\frac{1}{2}$	»	»	»	—	»
$\frac{1}{4}$	»	»	»	—	»
$\frac{1}{8}$	»	»	»	—	»

✓ 1 կելու միսն արժե 96 կոպեկ.

$\frac{1}{2}$ » » » — »

$\frac{1}{4}$ » » » — »

$\frac{1}{8}$ » » » — »

✓ Մի շիշ գինին շշով միասին արժե 90 կոպեկ: Այդքան դրամով կարելի յե 3 ամսով բաժանորդագրվել «Մաճկալ» թերթին: Ամսական ինչ արժե «Մաճկալը»:

✓ Հասարակ տեսակի ծխախոտի տուփն արժե 15 կոպեկ: 5 տուփ ծխախոտի արժեքով ինչ և վերջան մթերքներ կարելի կլինի գնել:

Կադմեցեք նման խնդիրներ:

✓ Հունվարի 22-ին—Լենինի մահվան տարեդարձին—խրճիթ-ընթերցարանում սգահանդես լեղավ: Կանայք 28 եյին, տղամարդիկ՝ կրկնակի, իսկ լերեխաները՝ տղամարդկանց $\frac{1}{8}$ -ի չափ: Քանի մարդ եր ներկա սգահանդեսին:

✓ Տանը ճաշ պատրաստելու համար տանտիրիկինն որական գործադրում ե 3 ժամ: Ամսական քանի՞ ժամ ե նա ճաշ պատրաստելուն նվիրում:

Կըավարարի արդյոք այդքան ժամանակը գրագետ դարձնելու անգրագետ կնոջը, լեթե 30 դասից հետո նա գրաճանաչ ե դառնում:

✓ Յեթե մայրը յերեխային մանկապարտեզ ուղարկելով նրա հոգսից որական 4 ժամով ազատվի և այդքան ժամանակ նվիրվի ընթերցանության, կարդալով գրքի 10 լերես, ապա 10 որում նա կկարդա 100 լերեսանոց մի գիրք: Քանի՞ այդպիսի գիրք կկարողանա նա կարդալ, լեթե մանկապարտեզը գործի 9 ամիս:

Խ Ա Ղ

I

Մտածեցեք մի թիվ:

Մտքներումդ ալդքան ել ավելացրեք դրան:

Ավելացրեք 18:

Հանեցեք 4:

Մնացածը կիսեցեք

Հանեցեք դրանից մտքներումդ պահած թիվը:

Կստացվի ?:

Ճիշտ ե, թե՛ վոչ:

II

Մտածեցեք մի թիվ,
 Մտքներումդ արդեան ել ավելացրեք զբան,
 Ավելացրեք 12,
 Ստացած թիվը կիսեցեք:
 Հանեցեք 4,
 Հանեցեք 2,
 Կստանաք մտքներումդ պահած թիվը:
 Ճիշտ ե, թե՞ վրիժ:

V Հաշվեցեք.

$$12 \times 2 = 24 \qquad 16 \times 2 =$$

$$2 \times 12 = 24 \qquad 2 \times 16 =$$

$$24 : 2 = 12 \qquad 32 : 2 =$$

$$24 : 12 = 2 \qquad 32 : 16 =$$

$$36 : 2 = 18 \qquad 48 : 2 =$$

$$36 : 18 = 2 \qquad 48 : 24 =$$

$$56 : 28 = \qquad 52 : 26 =$$

$$64 : 32 = \qquad 68 : 34 =$$

$$72 : 36 = \qquad 76 : 38 =$$

$$84 : 42 = \qquad 82 : 41 =$$

$$88 : 44 = \qquad 92 : 46 =$$

$$96 : 48 = \qquad 98 : 49 =$$

$$13 \times 3 = 39$$

$$3 \times 13 = 39$$

$$39 : 3 = 13$$

$$39 : 13 = 3$$

45 : 15=	42 : 14=
48 : 16=	51 : 17=
54 : 18=	66 : 22=
63 : 21=	78 : 26=
69 : 23=	84 : 28=
75 : 25=	96 : 32=

$$48 : 4 = 12$$

$$48 : 12 = 4$$

52 : 13=	88 : 22=
64 : 16=	96 : 24=
72 : 18=	84 : 21=
76 : 19=	92 : 23=

$$60 : 5 = 12$$

$$60 : 12 = 5$$

70 : 14=	65 : 13=
80 : 16=	75 : 15=
90 : 18=	85 : 17=
100 : 20=	95 : 19=

$$72 : 6 = 12$$

$$72 : 12 = 6$$

66 : 11=	77 : 11=
72 : 12=	84 : 12=
78 : 13=	91 : 13=
84 : 14=	88 : 11=
90 : 15=	96 : 12=
96 : 16=	99 : 11=

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

96 : 2=	96 : 12=	84 : 2=	84 : 12=
96 : 4=	96 : 24=	84 : 3=	84 : 14=
96 : 6=	96 : 32=	84 : 6=	84 : 21=
96 7 8=	96 : 48=	84 : 7=	84 : 42=

78 : 2=	64 : 16=	54 : 18=
78 : 6=	82 : 41=	57 : 19=
78 : 13=	81 : 27=	72 : 24=
78 : 26=	90 : 15=	90 : 18=

ՄԱՅՈՐԱՆՈՎ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄԻԱՆԻՇ ԹՎԻ ՎՐԱ

3 : 2=1(1)	11 : 2=5(1)	19 : 2=9(1)
5 : 2=2(1)	13 : 2=	29 : 2=
7 : 2=	15 : 2=	39 : 2=
9 : 2=	17 : 2=	49 : 2=
4 : 3=1(1)	10 : 3=3(1)	16 : 3=5(1)
5 : 3=	11 : 3=	Շարունակելու շարքը մինչև
7 : 3=	13 : 3=	
8 : 3=	14 : 3=	29 : 3=

5 : 4=1(1)	10 : 4=	6 : 5=	11 : 5=
6 : 4=	Շարունակել մինչև	7 : 5=	Շարունակել մինչև
7 : 4=		8 : 5=	
9 : 4=	39 : 4	9 : 5=	49 : 5=
7 : 6=	11 : 6=	8 : 7=	12 : 7=
8 : 6=	Շարունակել մինչև	9 : 7=	Շարունակել մինչև
9 : 6=		10 : 7=	
10 : 6=	59 : 6=	11 : 7=	69 : 7=

9 : 8 =	1 × 3 : 8	10 : 9 =	14 : 9 =
10 : 8 =	Շարունակել	11 : 9 =	Շարունակել
11 : 8 =	մինչև	12 : 9 =	մինչև
12 : 8 =	79 : 8	13 : 9 =	89 : 9 =

4 × 7 + 1 =	6 × 4 + 3 =	4 × 6 + 5 =
29 : 7 =	27 : 4 =	29 : 6 =
5 × 6 + 2 =	7 × 5 + 4 =	6 × 7 + 6 =
32 : 6 =	39 : 5 =	48 : 7 =

✓ Իմացեք անհատ թիվը.

3 × 7 + x = 22	7 × 8 + x = 62	8 × 6 + x = 53
22 : 3 =	62 : 7 =	53 : 8 =
4 × 6 + x = 26	9 × 5 + x = 52	7 × 9 + x = 68
26 : 4 =	52 : 9 =	68 : 7 =

✓ Հաշվեցեք և գրեցեք.

17 : 2 = 8(1)	57 : 6 =	30 : 7 =	68 : 7 =
26 : 3 =	69 : 7 =	50 : 7 =	59 : 6 =
35 : 4 =	78 : 8 =	70 : 8 =	71 : 9 =
49 : 5 =	89 : 9 =	80 : 9 =	62 : 7 =

✓ Գրեցեք.

1) 30-ից 40-ի սահմանում վճիռ թվերն են մնացորդով բաժանվում 2-ի վրա:

2) 40-ից 50-ի սահմանում վճիռ թվերն են մնացորդով բաժանվում 3-ի վրա:

3) 50-ից 70-ի սահմանում վճիռ թվերն են մնացորդով բաժանվում 4-ի և 5-ի վրա:

4) 70-ից 100-ի սահմանում վճիռ թվերն են մնացորդով բաժանվում 6-ի, 7-ի, 8-ի և 9-ի վրա:

✓ 49 կոպեկով քանի՞ 5 կոպեկանոց տետր կարելի կլինի գնել, և քանի՞ կոպեկ կավելանա:

✓ 35 մետր կտորից քանի՞ շաղկիկ կկարվի, ինքե՞ն մի շաղկիկն
 քնա 3 մետր, և քանի՞ մետր կտոր կավելանա:

✓ Հաշվեցե՛ք բանավոր.

21 : 10 = 2(1)	54 : 11 =	26 : 12 =	36 : 16 =
41 : 10 = 4(1)	65 : 11 =	38 : 13 =	94 : 17 =
32 : 10 =	71 : 11 =	73 : 14 =	53 : 18 =
72 : 10 =	80 : 11 =	47 : 15 =	98 : 19 =

Գրեցե՛ք և հաշվեցե՛ք.

45 : 21 =	60 : 25 =	88 : 29 =
50 : 22 =	80 : 26 =	76 : 30 =
80 : 23 =	78 : 27 =	80 : 31 =
98 : 24 =	70 : 28 =	95 : 32 =

✓ Հաշվեցե՛ք բանավոր.

- 1) Քանի՞ մետր և դեցիմետր ե 32 (13, 54) դեցիմետրը:
- 2) Քանի՞ դեցիմետր և սանտիմետր ե 41 (63, 78) սանտի-
 մետրը:
- 3) Քանի՞ տարի և ամիս ե 34 (46, 92) ամիսը:
- 4) Քանի՞ դյուլժին ե 40 (53, 65, 100) դյուլմը:

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 1000-Ի ՇՐՋԱՆՈՒՄ

ԹՎԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

✓ Տասնյակներով համարեցեք մինչև 100:

Հարյուրներով » » 1000:

Հարյուրներով չեա համարեցեք՝ սկսելով 1000-ից:

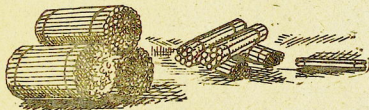
Ձողիկները կապեցեք տասնյակներով: Դրանցից 10 տասնյակ միացրեք և դարձրեք ավելի մեծ կապեր, ինչպես տեսնում եք նկարում:

10 տասնյակը վճրքան ե:

Մի հարյուրյակը քանի՞ տասնյակ ե:

Քանի՞ հարյուրյակ կապեցիք:

✓ Քանի՞ ձողիկ եք տեսնում ալստեղ:

Համբիշի վրա սիավորների լարը վճրն ե:

Յուլց սովեք տասնյակների լարը: Այ՛ից հաշված վճրերորդ լարն ե այդ:

Դրեք համբիշին 9 տասնյակ, դարձյալ 1 տասնյակ:

✓ Վերջան կլինի 10 տասնյակը:

Հարյուրյակները վեր լարին են գցում: Այլից հաշված վեր լարն ետ դ:

Համերիչին գցեք 3 հարյուրյակ կամ 3 հարյուր:

» » 5 հարյուր, 7 հարյուր:

✓ Քանի՞ հարյուրյակ ու տասնյակ ե յերեք հարյուր քառասունը: Այդ թիվը գցեք համերիչի վրա:

✓ Քանի՞ հարյուրյակ, տասնյակ ու միավոր ե յերեք հարյուր քառասուն վեցը:

✓ Հաստ թղթի վրա գծագրեցեք մի ուղղանկյուն 3 սյունյակներով, բացի այդ կանաչ, կարմիր և սև գույնի թղթերից 10-ական շրջաններ՝ 1 կոպեկանոցի մեծությամբ: Սև շրջաններն ընդունեցեք միավորներ, կանաչը՝ տասնավորներ և կարմիրը՝ հարյուրավորներ: Կամ կարելի յե միավորը, տասնավորը և հարյուրավորն արտահայտել մեծ ու փոքր ողակներով, այսպես.

ՀԱՐՅՈՒՐԱԿՈՐՆԵՐ	ՏԱՍՆԱԿՎՈՐՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐՆԵՐ
		
		
		
		

Այս սյունյակներում արտահայտված ե՝ յերեք հարյուր տաս և հինգ:

Այս սյունյակներում արտահայտեցեք.

Հարյուր հիսուն չորս.

Յերեք հարյուր քսան ութ.

Հինգ հարյուր վաթսույն մեկ.

Ութ հարյուր տասն և ինն:

Հազարա- վորներ	Հարյուրա- վորներ	Տասնա- վորներ	Միավոր- ներ

Գծեցեք այսպիսի հաշվետախտակ և դրա մեջ համապատաս-
խան սյունյակներում գրեցեք, որինակ, յերեք հարյուր քսան ութ,
չորս հարյուր վաթսուներեք, վեց հարյուր ութսուն չորս:

✓ Քանի՞ հարյուրյակ, տասնյակ և միավոր ե չորս հարյուր
ութսունը: Խնչպես կգրեք հաշվետախտակում: Խնչկգրեք միա-
վորների սյունյակում:

✓ Գրեցեք՝

Հարյուր իննսուն 190

Չորս հարյուր վաթսուն

Յոթհարյուր յերեսուն

✓ Քանի՞ հարհուրյակ, տասնյակ և միավոր ե չորս հարյուր
վեցը: Խնչ կգրեք տասնյակների սյունյակում: Գրեցեք այդ թիվը:

✓ Գրեցեք.

Ութ հարյուր ինն 809

Չորս հարյուր յերկու

Ինն հարյուր ութ

✓ Հաշվետախտակում գրեցեք.

Վեց հարյուր 600

Յերեք հարյուր

Հինգ հարյուր

✓ Հետևյալ թվերը գրեցեք առանց հաշվետախտակի.

Հարյուր յոթանասուն վեց.

Յերեք հարյուր վաթսուն չորս.

Հինգ հարյուր հինգ.

Ութ հարյուր մեկ:

✓ Գարդացեք հետևյալ թվերը.

200, 600, 500, 800, 700

440, 570, 810, 930, 970

135, 146, 254, 317, 524

306, 707, 903, 309, 805:

600—200=	400—300=	300—300=
700—200=	500—300=	900—300=
800—200=	600—300=	500—400=
900—200=	700—300=	800—400=

√ Իմացե՛ք անհայտ թիվը և գրեցե՛ք x-ի փոխարենն.

$x - 100 = 300$	$x + 300 = 400$
$x - 500 = 200$	$x + 200 = 400$
$x - 400 = 300$	$x + 400 = 700$
$x - 600 = 400$	$x + 700 = 900$

√ Հաշվեցե՛ք բանավոր.

100+50=	200+40=
100+60=	200+60=
100+80=	300+50=
100+90=	300+70=

√ Հաշվեցե՛ք հաշվետախտակի կամ համբիշի միջոցով.

400+20=	420—20=	600+40=
400+60=	460—60=	640—40=
500+10=	510—10=	700+50=
600+30=	630—30=	750—50=

40+20=	60—20=	510+60=	570—60=
240+20=	260—20=	630+40=	670—40=
350+40=	390—40=	720+70=	790—70=
460+30=	490—30=	920+50=	970—50=

√ Իմացե՛ք անհայտ թիվը և նշանակեցե՛ք x-ի փոխարենն.

$x - 20 = 120$	$x + 20 = 120$
$x - 50 = 210$	$x + 40 = 240$
$x - 70 = 320$	$x + 50 = 350$
$x - 80 = 410$	$x + 70 = 670$

✓ Պատրաստեցե՛ք լոտո, ինչպե՛ս ներքեալ, լրացրե՛ք I և II քարտերը, կտրեցե՛ք և խաղացե՛ք:

I

$120 + 30$	$180 - 60$	$150 + 40$
$210 + 60$	$280 - 50$	$360 - 40$
$320 + 40$	$520 + 70$	$680 - 70$

II

560	270	150	120	230	590
190	320	610			

✓ Հաշվեցե՛ք բանավոր.

$120 + 100 =$

$220 - 100 =$

$540 + 200 =$

$150 + 200 =$

$370 - 200 =$

$740 - 200 =$

$260 + 200 =$

$460 - 200 =$

$660 + 300 =$

$430 + 300 =$

$730 - 300 =$

$960 - 300 =$

$130 + 130 =$

$260 - 130 =$

$440 + 440 =$

$140 + 140 =$

$280 - 140 =$

$880 - 440 =$

$220 + 220 =$

$440 - 220 =$

$230 + 230 =$

$340 + 340 =$

$680 - 340 =$

$460 - 230 =$

✓ Գրեցեք և հաշվեցեք.

$230+140-110=$	$340-120+240=$
$450+240-330=$	$270-150+130=$
$780+210-520=$	$480-250+230=$
$430+430-250=$	$560-230+150=$
$130+420-210=$	$750-120+120=$
$570+110-450=$	$860-530+530=$

✓ Մի գյուղում կա 780 բնակիչ, վորից 360-ն արական սեռի, Քանի՞ն են իգական սեռի:

✓ Այդ նույն գյուղում հասակավորները 520 են. քանի՞ն են փոքրահասակ:

✓ Մի ուրիշ գյուղում իգական սեռի բնակիչները 470 են, իսկ արական սեռին՝ 50-ով պակաս: Քանի՞ բնակիչ ունի այդ գյուղը:

✓ Շրջանի կենտրոնական գյուղի 980 հասակավոր բնակիչներից 910-ը զբաղվում ե հողագործությամբ, 50-ն՝ արհեստներով, իսկ մյուսներն ել ջաղաքում բանվորություն են անում: Քանի՞ն են բանվորություն անում:

Մի գյուղի 990 բնակիչներից դպրոցական տարիքի լին 110-ը և նախադպրոցական տարիքի՝ 70-ը: Վորոշեցեք այդ գյուղի վոչ նախադպրոցական ու դպրոցական բնակչության թիվը:

$4+2=$	$4-2=$
$14+2=$	$14-2=$
$114+2=$	$114-2=$

✓ Հաշվեցեք համրիչի միջոցով.

$123+3=$	$126-3=$
$235+3=$	$238-3=$
$245+4=$	$249-4=$
$336+2=$	$338-2=$

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$$412 + 7 = \quad 419 - 7 =$$

$$531 + 5 = \quad 536 - 5 =$$

$$753 + 6 = \quad 759 - 6 =$$

$$871 + 8 = \quad 879 - 8 =$$

✓ Հաշվեցեք համրիչով.

$$146 + 22 = \quad 168 - 22 =$$

$$157 + 31 = \quad 188 - 31 =$$

$$246 + 43 = \quad 189 - 41 =$$

$$328 + 61 = \quad 389 - 61 =$$

✓ Պատրաստեցեք հաշվետախտակ և դրա միջոցով հաշվեցեք հետևյալ որինակաները.

$$264 + 32 = \quad 376 - 43 =$$

$$375 + 24 = \quad 758 - 26 =$$

$$556 + 41 = \quad 497 - 74 =$$

$$671 + 27 = \quad 684 - 62 =$$

✓ Հաշվեցեք բանավոր. հետո գրավոր.

$$347 + 51 = \quad 465 - 43 =$$

$$445 + 42 = \quad 684 - 31 =$$

$$577 - 64 = \quad 758 - 46 =$$

$$888 - 75 = \quad 987 - 74 =$$

265 և 123 լորին դասավորեցեք հարյուրականներով, տասնյակներով և միավորներով, ապա դումարեցեք համապատասխան կարգերով, այսպես.

$$265 + 123 =$$

$$200 + 60 + 5$$

$$\underline{100 + 20 + 3}$$

$$300 + 80 + 8 = 388$$

✓ Հաշվեցեք համընթի միջոցով.

$$245 + 122 = \quad 367 - 122 =$$

$$266 + 131 = \quad 397 - 131 =$$

$$352 + 215 = \quad 567 - 215 =$$

$$323 + 343 = \quad 616 - 343 =$$

✓ Պատրաստեցեք հաշվետախտակներ և դրանց միջոցով հաշվեցեք ներքևի որինականներն այսպես.

Գ Ո Ւ Մ Ը Ր Ո Ւ Մ

Հազարա- վորներ	Հարյու- րավորներ	Տասնա- վորներ	Միավոր- ներ
	2	5	4
	1	3	2
	3	8	6

Հ Ա Ն Ո Ւ Մ

Հազարա- վորներ	Հարյու- րավորներ	Տասնա- վորներ	Միավոր- ներ
	3	8	6
	1	3	2
	2	5	4

$$625 + 233 = \quad 858 - 233 =$$

$$741 + 154 = \quad 895 - 154 =$$

$$384 + 212 = \quad 596 - 212 =$$

$$465 + 123 = \quad 588 - 123 =$$

✓ Հաշվեցեք բանավոր, ապա գրավոր.

$$312 + 233 = \quad 545 - 233 = \quad 717 + 131 =$$

$$144 + 324 = \quad 468 - 324 = \quad 848 - 131 =$$

$$263 + 135 = \quad 398 - 135 = \quad 425 + 414 =$$

$$524 + 251 = \quad 775 - 251 = \quad 839 - 414 =$$

$$\begin{array}{ll} (7 \times 8) + 323 = & 265 - (72 : 3) \\ (6 \times 7) + 416 = & 736 - (88 : 4) \\ (5 \times 7) + 648 = & 659 - (78 : 3) \\ (18 \times 3) + 235 = & 466 - (64 : 16) \end{array}$$

✓ Գարնան սկզբին աշակերտութիւնը, բացի 36 սնձից, գրասանքի զնաց դեպի գետափը: Քանի աշակերտ ունեն զպրօցը, յեթե գրասանքի զնացողների թիվը 132 եր:

✓ II և III խմբի աշակերտները հավաքեցին 147 ձնձաղիկ, իսկ IV խումբը՝ 25-ով պակաս: Ընդամենը քանի՞ ձնձաղիկ հավաքեցին:

✓ 738 կգ սերմացուն գտեցին 2 որում: I որը գոյացավ 342 կգ մաքրած սերմացու: Քանի կիլոգրամ եր II որվա մաքրած սերմացուն, յեթե 2 որվա զտումից գոյացել եր 125 կգ աղը:

✓ Կոլլեկտիվ տնտեսութեան ցորենի սերմացուն 265 պարկ եր, իսկ զարու սերմացուն՝ 53 պարկով պակաս: Քանի պարկ ցորենի ու զարու սերմացու ունեն կոլտնտեսութիւնը:

✓ Մի այգում բաց արին 344 խաղողի վազ, իսկ մյուսում՝ 232: Քանի վազ կար այդ 2 այգիներում, յեթե դեռևս հողի տակ մնում եր բացարձից 365-ով պակաս վազեր:

✓ Կոլտնտեսութեան տնկարանում կար 768 տունկ, վորից ծիրանի՝ 215, տանձենի՝ .ու խնձորենի՝ 322, մնացածն ել՝ թթենի: Քանիսն եր թթենի:

✓ 134 թթենի և 112 ծիրանի տեղափոխեցին այգիները: Քանի տունկ մնաց տնկաբանում:

✓ Տունկերը տնկեցին միջանի շարքերում, վորոնց ընդհանուր լերկարութիւնը 1000 մետր եր:

1000 մետրը 1 կիլոմետր ե:

Չափեցե՞ք 1 կիլոմետր տարածութիւն:

✓ Նքսկուրսիայի ժամանակ աչքի չափով վորոշեցե՞ք 1 կիլոմետր տարածութիւն: Ստուգեցե՞ք ուղեափ կամ մետրական պարանի միջոցով:

✓ Քանի կիլոմետր ե ձեր գլուղից մինչև շրջանային կենտրոնը:

✓ Քանի կիլոմետր ե շրջանային կամ զավառային կենտրոնից մինչև Յերևան:

$$\begin{array}{ll} 7+3= & 10-3= \\ 27+3= & 30-3= \\ 127+3= & 130-3= \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք համընդի միջոցով.

$$\begin{array}{lll} 134+6= & 140-6= & 373+7= \\ 245+5= & 250-5= & 380-7= \\ 263+7= & 270-7= & 536+4= \\ 472+8= & 480-8= & 540-4= \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք համընդի միջոցով.

$$\begin{array}{lll} 324+36= & 360-36= & 254+126= \\ 245+25= & 270-25= & 380-126= \\ 716+54= & 770-54= & 345+235= \\ 453+27= & 480-27= & 580-235= \end{array}$$

✓ Հաշվեախտակի միջոցով հաշվեցեք.

$$\begin{array}{ll} 356+124= & 448-216= \\ 136+34= & 574-32= \\ 244+36= & 765-443= \\ 363+27= & 879-666= \end{array}$$

✓ Հաշվեցեք բանավոր և գրավոր.

$$\begin{array}{ll} 316+44-227= & 442-321+169= \\ 435+45-165= & 675-452+347= \\ 524+46-346= & 447-215+217= \\ 643+47-554= & 884-242+248= \\ 752+48-555= & 1000-464+124= \\ 811+49-628= & 963-631+258= \end{array}$$

✓ Մարտին թուսերի տակ դրին 224 ձու, իսկ ապրիլին՝ 42-ով ավելի։ Այդ յերկու ամիսներին քանի՞ ձու դրին թխսերի տակ։

✓ Մի տնտեսութեան հավերը ձմեռն ածեցին 126 ձու, իսկ գարնանը—միայն մարտ ամսին 112-ով ավելի և ապրիլին՝ 232: Քանի՞ ձու ածեցին հավերը մարտ և ապրիլ ամիսներին:

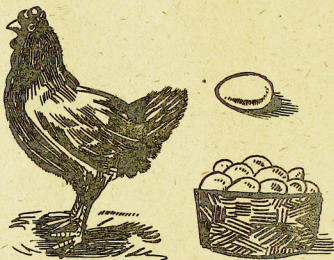
1 կիլոգրամը 1000 գրամ է:

ԱՆԽՆԱՄ ՀԱՎ

Հավի քաշը 1 կիլոգրամ է:
Տարեկան ածուժ է 80 ձու:
Ձվի քաշը 40 գրամ է:

ԽՆԱՄՎԱՄ ՀԱՎ

Հավի քաշը $2\frac{1}{2}$ կիլոգրամ է:
Տարեկան ածուժ է 150 ձու:
Ձվի քաշը 70 գրամ է:

✓ Հաշվեցեք.

1) Ի՞նչ ոգուտ ե տալիս խնամված հավը:

2) Ի՞նչ ոգուտ ե տալիս անխնամ հավը:

ԱՆԽՆԱՄ ՀԱՎԸ

ԽՆԱՄՎԱԾ ՀԱՎԸ

	Ռ.	Կ.
1 կիւռգրամ միս	2	50
80 ձու	6	40

	Ռ.	Կ.
2 $\frac{1}{2}$ կիւռ միս	6	25
150 ձու	12	—

✓ Տեղեկացեք, թե 1 հավը տարեկան վճրքան ծախս ե պահանջում ե հաշվեցեք զուտ արդյունքը:

✓ Կու. տնտեսության անասուններին նախիր հանեցին: Կովերի թիվը 134 եր, լերինջներին ե գոմեշներին նույնքան, իսկ եղերը 225-ով պակաս կովերից, լերինջներից ու գոմեշներից: Կու. տնտեսության նախրում քանի՞ անասուն կար:

✓ Մի գյուղի կու. տնտեսությունն ունեւ 463 վոչխար ե 341-ով պակաս ալծեր: Մասնավոր տնտեսություններն ունեյին 215 ալծ ու վոչխար: Քանի՞ ալծ ու վոչխար կար այդ գյուղում:

✓ Հաշվեցեք համընդամենը.

$$156 + 53 = 416 + 291 =$$

$$242 + 165 = 528 + 181 =$$

$$374 + 233 = 337 + 371 =$$

$$482 + 226 = 646 + 261 =$$

✓ Հաշվեցեք գրավոր.

$$243 + 166 =$$

$$154 + 254 =$$

$$676 + 232 =$$

$$465 + 343 =$$

✓ Հաշվեցեք համընթացով.

$435 + 132 =$	$617 - 182 =$
$356 + 461 =$	$817 - 461 =$
$172 + 584 =$	$756 - 584 =$
$243 + 275 =$	$518 - 275 =$

✓ Հաշվեցեք հաշվետախտակի միջոցով.

$246 + 128 =$	$374 - 128 =$	$648 + 229 =$
$437 + 246 =$	$683 - 246 =$	$877 - 229 =$
$572 + 319 =$	$891 - 319 =$	$756 + 136 =$
$365 + 427 =$	$792 - 427 =$	$892 - 136 =$
$185 + 256 =$	$441 - 256 =$	$577 + 277 =$
$238 + 274 =$	$512 - 274 =$	$754 - 277 =$
$345 + 587 =$	$932 - 587 =$	$399 + 199 =$
$466 + 466 =$	$932 - 466 =$	$598 - 199 =$

$(4 \times 17) + 138 =$	$462 - (76 : 2) =$
$(7 \times 12) + 284 =$	$476 - (78 : 2) =$
$597 - (8 \times 6) =$	$(36 : 9) + 199 =$
$598 - (99 : 11) =$	$(48 : 6) + 153 =$

$384 + 449 =$	$754 - 478 =$
$275 + 176 =$	$519 - 373 =$
$136 + 387 =$	$816 - 277 =$
$184 + 457 =$	$926 - 269 =$

✓ Կուլեկախով տնտեսության հողերը պարարտացնելու համար 374 սալ աղբ տեղափոխեցին. առաջին օրը՝ 76 սալ, յերկրորդ օրը՝ 128 սալ, մնացածն էլ՝ յերրորդ օրը: Քանի՞ սալ աղբ տեղափոխեցին յերրորդ օրը:

✓ Գյուղուժ տրակտորով վարեցին 267 կտոր հող, իսկ գուժանով՝ 118 կտորով պակաս: Այդ բոլոր հողերը ցանեցին: Ընդամենը քանի՞ կտոր ցանք ունեն այդ գյուղը, յեթե միայն աշնանացանը 181 կտոր եր:

✓ Զոված հացահատիկը կոլլեկտիվ տնտեսութիւնը ցանեց շաբաթացանով, իսկ մասնավոր տնտեսութիւնները՝ շաղացանով: 864 հողամասերից շաղացանով ցանվեց 287-ը: Մնացած հողամասերից 68-ը հատկացվեց բանջարանոցային նշուխերին: Քանի՞ հողամաս շաբաթացան եր:

✓ Այդ հողամասերը ջրվում ելին 3 առվով. I-ով՝ 257, II-ով՝ 45 հողամաս ավելի, մնացածն ել՝ III-ով: Քանի՞ հողամաս ջրվում եր III առվով:

✓ Քարնան ակղըներին գյուղացիները մաքրեցին այդ առուները և ամրացրին թմբերը: I առվի աշխատանքներին մասնակցեց այնքան բանվոր, վորքան II առվին. II առվի բանվորները 35-ով ավելի ելին III առվի բանվորներից, վորոնց թիվը 87 եր: Քանի՞ բանվոր մաքրեց այդ առուները:

✓ Համընդի միջոցով հաշվեցեք.

$$206 + 32 =$$

$$163 + 205 =$$

$$408 + 360 =$$

$$55 + 505 =$$

✓ Համընդի միջոցով 317-ից հանեցեք 62:

Նախ 317-ը վերլուծեցեք հարյուրակների, տասնյակների և միավորների, իսկ 62-ը՝ տասնյակների ու միավորների և հետո հանեցեք այսպես.

3 հարյուրյակ 10 տասնյակ 7 միավոր

6 տասնյակ 2 միավոր

3 հարյուրյակ 4 տասնյակ 5 միավոր = 345

✓ Նույն ձևով հաշվեցեք.

$$408 - 235 =$$

$$502 - 140 =$$

$$609 - 364 =$$

$$805 - 570 =$$

✓ Հաշվեցե՞ք դրամոր.

206—165= 606—346=

503—371= 707—457=

803—452= 808—568=

807—285= 909—679=

560—306= 740—509=

710—405= 370—107=

840—603= 930—601=

880—308= 780—402=

208—109= 508—249= 608—419=

401—302= 305—168= 506—227=

605—407= 404—376= 507—328=

807—208= 607—428= 904—469=

200—136= 300—218= 800—575=

400—153= 600—473= 800—326=

400—256= 600—258= 900—634=

500—362= 700—518= 1000—466=

✓ Կոլտնտեսութեան բանջարանոցներում կարտոֆիլի մարգերի թիվը 207 եր, կաղամբին՝ 128 ով պակաս, իսկ կանաչեղեններին՝ 84 եր: Քանի մարգեր կային կոլտնտեսութեան բանջարանոցներում:

✓ Մի մարդու համարեցին կարտոֆիլի 203 բուն և մի մարդու ել՝ կաղամբի 184 բույս: Վճիռ մարդու բույսերի թիվն ավելի լեր և վճիռանով:

✓ Այդ բանջարանոցներում մարգերի լեզերին ցանեցին արևածաղկի 405 սերմ և յեզիպտացորենի՝ 148-ով պակաս: Ընդամենը քանի սերմ ցանեցին այդ լերկու բույսերից:

✓ Կոլտնտեսութեան մի ալգում կտրեցին 209 վազերի ավելորդ վոստերը, մյուս ալգում՝ 164 վազերի վոստեր, իսկ յերրորդում՝ 76-ով պակաս I և II-ից: Քանի վազերի վոստեր կտրեցին III ալգում:

✓ Կտրած վոստերից կապեցին 202 խուրձ արքատ, վորը տեղափոխեցին 3 սայլով: Մեկին բարձել էլին 68, մյուսին 75 խուրձ: Քանի՞ խուրձ արքատ տեղափոխեց III սայլը:

✓ Այդ աղբիւնների վազերի թիվը 804 էր, վորից անցյալ տարվա տնկածը 126, իսկ այս տարվանը 89 տունկ էր: Քանի՞սն էլին Վազերը:

✓ Քաղաքի 3 գլխավոր փողոցներում տնկեցին 746 տունկ. մի փողոցում 307, իսկ մյուսում 87-ով պակաս: Քանի՞սը տնկեցին III փողոցում:

✓ Գյուղի մեծ տուփի 2 ակերին տնկեցին 705 ուռիներ և միջանի բարդի. մի ակին 337 ուռիներ, իսկ մյուսին՝ 400 ուռի և բարդի: Քանի՞ բարդի տնկեցին:

✓ Մառատունկը կազմակերպել էր դպրոցը, վորի 203 աշակերտներից մասնակցում էլին 149-ը: Մառատունկի աշխատանքին չմասնակցողներից 26-ն I խմբից էր, քանի՞սն էր մյուս խմբերից:

✓ Հետեցեք ծառերի ծաղկելուն—վճր տեսակի ծառերը յերեսն ծաղկում:

— Կաղմեցեք խնդիրներ դպրոցի պարտեզի կամ կոտնտեսու-թյան ալգիների ծառերի ծաղկելու վերաբերյալ:

✓ Հաշվեցեք զրավոր.

$$235 + 176 - 218 = (6 \times 9) + 385 =$$

$$363 + (32 \times 2) = (19 \times 3) + 166 =$$

$$456 - (56 : 4) = 481 - (16 \times 4) =$$

$$725 + (8 \times 7) = 392 - (84 : 4) =$$

$$637 - (8 \times 9) = (24 \times 3) + 376 =$$

$$465 - (63 : 9) = (32 \times 2) + 169 =$$

$$551 - (88 : 11) = (26 \times 3) + 238 =$$

$$308 - (7 \times 7) = (15 \times 5) + 193 =$$

✓ Իմացե՞ք անհայտ թիվը և նշանակեցե՞ք x-ի փոխարեն.

$$x - (6 \times 7) = 245 \quad (307 - 88) + x = 572$$

$$x + (16 \times 5) = 278 \quad (445 + 79) - x = 254$$

$$x - (75 : 5) = 107 \quad (370 - 216) + x = 613$$

$$x - (91 : 7) = 450 \quad (509 - 189) - x = 86$$

✓ Ի՞նչ նշան պիտի դնել 2 թվերի միջև.

$$737 \quad 218 = 519 \quad 13 \quad 6 = 78$$

$$553 \quad 409 = 144 \quad 96 \quad 4 = 24$$

$$474 \quad 316 = 790 \quad 716 \quad 28 = 688$$

$$19 \quad 4 = 76 \quad 47 \quad 353 = 400$$

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՄԱՆ ՅԵՎ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ՊԱՐՁ ԴԵՊ- ՔԵՐԸ 1000-Ի ՇՐՋԱՆՈՒՄ

✓ Մի տողքակը պարունակում է 50 կիլոգրամ ցորեն. քանի՞ կիլոգրամ ցորեն կպարունակի 2 տողքակը:

✓ Մի հողամաս բաժանեցին 3 հավասար մասի, յուրաքանչյուրի լայնությունը՝ 60 մետր: Վերջան եր ալի հողամասի լայնությունը:

✓ Սեղանի վրա 4 տեղ դրին 40-ական կողեկ: Վերջան եր ամբողջը:

✓ Հաշվեցեք բանավոր.

$100 \times 2 =$	$100 \times 6 =$	$200 : 2 =$	$600 : 6 =$
$100 \times 3 =$	$100 \times 7 =$	$300 : 3 =$	$700 : 7 =$
$100 \times 4 =$	$100 \times 8 =$	$400 : 4 =$	$800 : 8 =$
$100 \times 5 =$	$100 \times 9 =$	$500 : 5 =$	$900 : 9 =$

$50 \times 2 =$	$40 \times 3 =$	$70 \times 2 =$
$50 \times 3 =$	$40 \times 5 =$	$80 \times 2 =$
$50 \times 4 =$	$60 \times 3 =$	$90 \times 2 =$
$50 \times 5 =$	$60 \times 4 =$	$100 \times 2 =$

$100 : 2 =$	$210 : 3 =$	$200 : 4 =$	$480 : 6 =$
$140 : 2 =$	$240 : 3 =$	$200 : 5 =$	$480 : 8 =$
$360 : 2 =$	$180 : 3 =$	$400 : 5 =$	$720 : 8 =$
$720 : 2 =$	$270 : 3 =$	$400 : 8 =$	$720 : 9 =$

✓ 2 տուփերից յուրաքանչյուրի մեջ կա 56 լուցկի: Բանի՞ ուցկի կա 2 տուփի մեջ: Հաշվեցեք ախպես.

$$56 \times 2 = 50 \times 2 + 6 \times 2 = 100 + 12 = 112$$

√ Նույն ձևով հաշվեցեք.

$$62 \times 2 = \quad 52 \times 4 = \quad 66 \times 3 =$$

$$64 \times 2 = \quad 82 \times 4 = \quad 68 \times 3 =$$

$$71 \times 3 = \quad 91 \times 4 = \quad 74 \times 4 =$$

$$73 \times 3 = \quad 92 \times 5 = \quad 57 \times 5 =$$

$$75 \times 6 = \quad 59 \times 6 =$$

$$58 \times 7 = \quad 68 \times 7 =$$

$$84 \times 5 = \quad 75 \times 9 =$$

$$89 \times 6 = \quad 86 \times 8 =$$

$$363 : 3 =$$

3 հարյուրյակ 6 տասնյակ 3 միավոր : $3 = 1$ հ. 2 տ. 1 մ
121

√ Հաշվեցեք.

$$369 : 3 = \quad 262 : 4 = \quad 888 : 8 =$$

$$844 : 4 = \quad 555 : 5 = \quad 999 : 9 =$$

$$488 : 4 = \quad 666 : 6 =$$

$$462 : 2 = \quad 777 : 7 =$$

$$315 : 5 = 31 \text{ տ. } 4 \text{ մ. } : 5 = 6 \text{ տ. } 3 \text{ մ. } = 63$$

$$315 : 5 = \quad 46 \times 6 = \quad 276 : 6 = \quad 38 \times 5 =$$

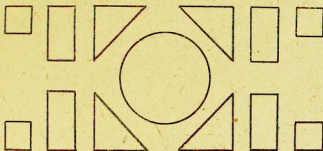
$$174 : 3 = \quad 55 \times 7 = \quad 385 : 7 = \quad 18 \times 9 =$$

$$256 : 4 = \quad 64 \times 8 = \quad 512 : 8 = \quad 48 \times 8 =$$

$$162 : 2 = \quad 86 \times 9 = \quad 774 : 9 = \quad 76 \times 5 =$$

√ Դպրոցի հողամասում տնկեցին պամիդորի սածիլներ—4 մարգերում 45-ական, իսկ 3 մարգերում 58-ական: Մնացած 29-ն ել սածիլեցին վերջին մարգում: Ընդամենը քանի՞ սածիլ տնկեցին:

✓ Աշակերտները ծաղկանոցին տվեցին այսպիսի տեսք.

Վորոշեցեք մարգերի ձևերը:

✓ Դպրոցի շերմոցի 372 ծաղիկները տեղափոխեցին ծաղկանոց: Այդ ծաղիկներից 248-ը տնկեցին 8, իսկ մնացածը՝ 4 մարգու: Քանի՞ ծաղիկ տնկեցին վերջին 4 մարգերից յուրաքանչյուրում:

✓ Ծաղիկները շրելու համար գնեցին 3 ցնցուղ, վճարելով ամեն մեկին 85 կոպեկ, և 2 դույլ՝ 95 կոպեկով: Վճարեցին 5 ուղիքանոց թղթադրամ: Վճրքան դրամ լետ ստացան:

✓ Ծաղկամանները տարբեր մեծության ելին, ա) փոքրերը 75 հատ, միջակները նրանցից 2 անգամ ավելի շատ, իսկ մեծերը միջակներից 17-ով պակաս: Վորոշեցեք բոլոր ծաղկամանների թիվը:

✓ Կոլեկտիվ տնտեսությունից այգիներում պատվաստեցին 274 ծառ, մի այգում 68, մյուսում՝ 54 ծառ, մնացածն էլ հավասարապես 4 այգում: Քանի՞ ծառ պատվաստեցին այդ 4 այգիներից յուրաքանչյուրում:

Գծագրեցեք այս խնդրի դիագրամը:

✓ Պատվաստածներից 57-ը թթենի լեր, 3 անգամ ավելին՝ տանձենի ու խնձորենի, մնացածն էլ ծիրանի: Քանի՞ ծիրանի ծառ պատվաստեցին:

Գծագրեցեք այս խնդրի դիագրամը:

✓ Համրիչի միջոցով հաշվեցեք, որինակ, $123 \times 2 =$ կստանանք 2 հարյուրյակ, 4 տասնյակ, 6 միավոր կամ 246:

✓ Լուցիկներով հաշվեցեք $214 \times 2 =$

✓ Հաշվեցեք.

$213 \times 3 =$	$215 \times 2 =$	$260 \times 2 =$	$126 \times 3 =$
$331 \times 5 =$	$425 \times 2 =$	$373 \times 2 =$	$214 \times 4 =$
$121 \times 4 =$	$315 \times 2 =$	$481 \times 2 =$	$123 \times 4 =$
$212 \times 4 =$	$245 \times 2 =$	$294 \times 2 =$	$112 \times 6 =$
$361 \times 3 =$	$121 \times 5 =$		
$272 \times 4 =$	$131 \times 6 =$		
$141 \times 5 =$	$123 \times 7 =$		
$161 \times 6 =$	$125 \times 8 =$		

✓ Հաշվեցեք հաճրիչի միջոցով.

$$308 \times 3 =$$

Պատրաստեցեք հաշվետախտակ և նշանակեցեք այսպես.

Հարյուրա- վորներ	Տասնյակ- ներ	Ծիւղոր- ներ
3		8
3		8
3		8

$$9 \quad 2 \quad 4 \quad = 924$$

✓ Հաշվեցեք բանաձևով.

$103 \times 2 =$	$206 \times 2 =$	$103 \times 6 =$
$106 \times 3 =$	$204 \times 4 =$	$109 \times 7 =$
$107 \times 4 =$	$306 \times 3 =$	$102 \times 8 =$
$108 \times 5 =$	$104 \times 5 =$	$107 \times 9 =$
$130 \times 2 =$	$120 \times 5 +$	
$160 \times 3 =$	$130 \times 6 +$	
$240 \times 3 =$	$140 \times 7 +$	
$180 \times 4 =$	$120 \times 8 +$	

✓ Համրիչի միջոցով հաշվեցեք՝ 248 : 2 =

✓ Հաշվեցեք լուցկիներով՝ 426 : 2 =

644 : 2 =	369 : 3 =	844 : 4 =
486 : 2 =	639 : 3 =	448 : 4 =
864 : 2 =	936 : 3 =	484 : 4 =
282 : 2 =	396 : 3 =	884 : 4 =

✓ Հաշվեցեք համրիչի միջոցով՝ 314 : 2 =

3 ու 24 կուպեկը հավասարապես բաժանեցեք 2 մասի. վեր-
ջան կլինի յուրաքանչյուր մասը:

322 : 2 =	414 : 3 =	344 : 4 =
526 : 2 =	522 : 3 =	568 : 4 =
748 : 2 =	276 : 3 =	252 : 4 =
924 : 2 =	741 : 3 =	724 : 4 =
615 : 5 =	371 : 7 =	297 : 9 =
725 : 5 =	455 : 7 =	576 : 9 =
216 : 6 =	416 : 8 =	765 : 9 =
444 : 6 =	376 : 8 =	828 : 9 =

609 : 3 = 600 : 3 և 9 : 3 = 203 ի:

406 : 2 =	408 : 4 =	460 : 2 =
804 : 2 =	804 : 4 =	840 : 2 =
306 : 3 =	505 : 5 =	620 : 2 =
906 : 3 =	606 : 6 =	820 : 2 =

360 : 3 =	660 : 6 =
930 : 3 =	770 : 7 =
444 : 4 =	880 : 8 =
480 : 4 =	990 : 9 =
550 : 5 =	1000 : 10 =

✓ Մայիսի 1-ի տոնին դպրոցի ճակատը զարդարելու համար
գնեցին 8 մետր կարմիր կտոր, մետրը 54 կոպեկով և գունավոր
թուղթ՝ 65 կոպեկի: Վճարելով 5 ռուբլի թղթադրամ, վճարեցին դրամ
յետ ստացան:

✓ Շքերթին մասնակցում էին 136 աշակերտ, յուրաքանչյու-
րի ձեռքին մի թղթե փոքրիկ դրոշակ և թիկն կարմիր ժապավեն:
Վճարեցին ծախս չեղավ բոլոր դրոշակների ու ժապավենների համար,
յեթե մի դրոշակին ծախս չեղավ 3 կոպ., իսկ ժապավենին՝ 4 կոպ.:

✓ Մայիսի 2-ին դպրոցն զրոսանք կազմակերպեց դեպի ան-
տառ: 155 աշակերտները նախաճաշի համար իրենց հետ բերել էին
հաց և պանիր գնելու համար 6-6 կոպեկ դրամ: Զբաղոր աշա-
կերտները դրամ չեղին բերել: Յուրաքանչյուրին հասավ 5 կոպեկի
հաց, 5 կոպեկի պանիր: Բանինն ելին չքավոր աշակերտները:

✓ Մայիսի 2-ին քաղաքից դուրս գնացին մի խումբ բանվոր-
ներ, վրոնք այցելեցին նաև աշակերտներին—զրոսավայրում: Զրո-
սավայրում աշակերտների թիվը 144 եր, իսկ բանվորներին՝ դրա
 $\frac{1}{8}$ մասը: Վճարեցին եր ամբողջ աշակերտութունը, յեթե բացակա
աշակերտները բանվորներին 3 անգամ շատ ելին:

✓ Ուսանողական բրիգադը քաղաքից գնաց շեֆական գուղը՝
պարտադիր ուսման նպատակով ցուցակագրելու 8 տարեկան բոլոր
լերելաաներին: Դրանցից դպրոց հաճախում էին 108-ը, իսկ դրա
 $\frac{1}{3}$ մասը դուրս եր մնացել դպրոցից: Բրիգադը բանի՝ լերելապի
ցուցակագրեց:

✓ Դրեցեք և հաշվեցեք.

$$(47 \times 2) + 137 = 626 - (840 : 8) =$$

$$(86 \times 4) - 176 = 314 + (107 \times 5) =$$

$$(172 : 4) + 208 = 584 - (584 : 4) =$$

$$(441 : 3) - 19 = 52 + (260 \times 3) =$$

✓ Իմացեք անհայտ թիվը և դրեցեք x-ի փոխարեն.

$$x + (134 \times 2) = 434 \quad (206 \times 4) + x = 929$$

$$x - (672 : 4) = 163 \quad (170 \times 5) - x = 184$$

$$x + (195 \times 3) = 755 \quad (714 : 6) - x = 28$$

$$x - (340 : 7) = 310 \quad (846 : 9) + x = 500$$

ԳԼԻՆԱՆԱՅԻՆ ԲԱՅՈՒԹՅԱՆ ԶԲԱՆՄԱՌՈՒՆԳՆԵՐ

✓ Զափեցեք դպրոցական հողամասի լերկարութիւնը: Քանի՜ մեար եւ Մի կիլոմետրից ավելի լե, թե՛ պակաս:

✓ Աչքի չափով վորոշեցեք դպրոցական հողամասի լայնութիւնը: Ստուգեցեք:

✓ Աչքի չափով վորոշեցեք դպրոցական շենքի եւ հողամասի միջև ընկած տարածութիւնն ուղիղ գծով: Ստուգեցեք:

✓ Գետնի վրա գծեցեք ուղիղ, սուր եւ բութ անկյուններ:

✓ Գետնի վրա գծադրեցեք շրջան:

✓ Զափեցեք ձեր դպրոցի գլխավոր փողոցի լերկարութիւնը եւ լայնութիւնը ուղիւստով կամ մետրերի վերածած պարանով:

✓ Զափեցեք դպրոցի եւ գլուղխորհրդի, դպրոցի եւ խրճիթ-ընթերցարանի հեռավորութիւնը:

✓ Ուղիղ գծով չափեցեք գյուղի մի ծայրից մինչև մյուսը:

✓ Զափեցեք ձեր գյուղի միջով անցնող գլխավոր առվի լերկարութիւնը գյուղի սահմանում—քանի՜ կիլոմետր եւ ե քանի՜ մետր:

✓ Զափեցեք ձեր եւ հարեան մոտակա գյուղի հեռավորութիւնը: Քանի՜ կիլոմետր եւ դա:

✓ Զափեցեք քաղաքի գլխավոր փողոցի լերկարութիւնն ու լայնութիւնը, ինչպես եւ այն փողոցի, վորտեղ դպրոցն եւ գաւն-վում: Հաշվեցեք տարբերութիւնը:

